

SLIKA, ki je lahko iz Francije, Italije, Egipta ali pa iz Palestine. V vseh so izgredi in oborožena sila v njih ima glavno besedo.

Problem Palestine za Z. N. ne bo še tako kmalu končan

Židje dobili koncesije in civilno vojno. — Olje v arabskih deželah za Anglijo in Zed. države važnejše kot pa vse drugo v Sredozemlju

Palestinsko vprašanje, ki se vleče trideset let — odkar je angleški premier leta 1917. obljubil Židom neodvisno državo — se je po dolgi peripetijah premaknilo z mrtve točke in kakor vse kaže se naglo bliža k rešitvi.

Posebni odbor za Palestino pri OZN je namreč sklenil razdeliti Sveto deželo v dve državi: arabsko in židovsko. S to rešitvijo je dana možnost, da se bo vsaj eno izmed žarišč nemirov in mednarodnih trenj v razburkanem Sredozemlju odstranilo. Kar je pa najvažnejše — in mednarodni krogi so to zadoščenjem ugotovili — je dejstvo, da sta pristali načelno na tako rešitev obe največji sili: ZDA in SZ, kar je v zadnjem času redke primer soglasja med tema najvažnejšima članicama OZN.

Kaj določa načrt? Poleg arabske in židovske države bo imelo mesto Jeruzalem poseben statut, vse pa bo povezano z gospodarsko unijo. Židovska in arabska država bosta po dveh letih prehodnega režima, računajoč od 1. septembra 1947 postali neodvisni. Preden pa jima bodo priznali neodvisnost, bosta morali zglasovati ustavo, dati izjavo OZN o sprejemu določenih obvez in jamstev ter podpisati pogodbi o gospodarski uniji Palestine.

V prehodni dobi dveh let bo vladala Sveti deželi Anglija pod vrhovnim nadzorstvom OZN. Zadeva je pa kočljiva, ker se hoče Velika Britanija nemudoma odreči svojemu mandatu nad temi kraji in umakniti čimprej svoje čete iz Palestine.

Židje se bodo lahko še nadalje naseljevali v Sv. deželi in sprejeli bodo 150.000 novih židovskih beguncev v židovsko državo. V vseh evropskih taboriščih pa živi še 250.000 Židov in posebni odbor OZN priporoča, naj bi se razmestitev teh beguncev sklenili poseben mednarodni dogovor. "Židovska agencija" bo kot vrhovna zastopnica Židov odgovorna za usodo vseh židovskih beguncev in za njihovo naselitev.

Obe novi državi bosta morale sloneti na demokratičnih načelih in izvoliti vsaka svojo ustavodajno zbornico. V obeh ustavah bodo določila o zaščiti Svetih krajev in cerkva. Vsem prebivalcem in državljanom obeh palestinskih držav, kakor tudi mesta Jeruzalema bodo jamčene pravice do svetih krajev. To zasluži posebno pozornost, ker je vprašanje zelo zamotano. Ne smemo pozabiti, da jih skupno uporabljajo vse krščanske vere (katoliška, starokatoliška, grško-pravoslavna s številnimi sektami kot so armenska, abesinska itd.). Uporaba vsakega izmed teh krajev je do najmanjše

podrobnosti določena in tvori pravi "zakonik".

Da dobimo približno sliko tega labirinta predpisov, si pred očimo, da hrani ključne določene krščanske cerkve Arabec (muslimani), pri prvem oltarju sme vršiti verske obrede samo katoliški duhovnik, pri drugem samo ruskopravoslavni, pri tretjem samo abesinski itd. Ali pa n. pr. glavni oltar smejo uporabljati duhovniki vseh ver toda vsak samo ob določenih urah. Točno je predpisano, do katerega kota v cerkvi smejo katoličani pometati, kod smejo pravoslavni brisati prah, do katere točke na steni lahko armenski pravoslavci zabijajo žebelje, do kje drugi itd.

Kršitev najmanjšega teh predpisov — kar je bilo skoraj neizogibno — je povzročilo spor in spopad med verniki raznih obredov. V to so se vmešavale veslele za zaščito svojih vernikov in stoletja so se nenehno vrstili mednarodni zapletitaji, ki so znani pod imenom: "Spori zaradi Svetih krajev." Zato ni čudno, če je temu vprašanju tudi načrt o delitvi Palestine posvetil posebno pažnjo in podelil v tej zadevi jeruzalemskemu guvernerju polnomočje.

Arabska država bo obsegala zapadno Galilejo, gorato Samarijo in Judejo, ter obalno ravnino od Istuda do egiptске meje. V židovski državi pa bo vzhodna Galileja, dolina Esdraelona in večina obalne ravnine.

To je v glavnih obrisih načrt za ureditev palestinskega vprašanja. Sovjetska zveza je predložila samo nekaj sprememb o razmejnitvi in jeruzalemskega statuta. Prav tako je tudi predlagala, da Velika Britanija od-

Nadaljevanje na 5. strani.)

Borba za Francijo

Komunistična stranka je svojo borbo za oblast nad Francijo izgubila, a problemi države so še kakor so bili. Z bajoneti se jih ne more rešiti.

V Washingtonu se hvalijo, da so bitko za prevlado na Francoskem dobili. Z dolarji kajpada.

Minuli teden je odšel z mirovne konference v Londonu, ali pravilneje, s seje velike četvorice, republikanski politik John Foster Dulles. Slovi za veščaka v vnanjih zadevah in v tem smislu ga upoštevata senatorja Vandenberg in Taft, governor Dewey in drugi republikanski prvaki.

Dulles ni odšel nazaj v New York, kjer je njegov dom, temveč v Pariz. Naš državni tajnik Marshall je dejal, da je Dulles posetil Francijo brez vsakršnih navodil. To se pravi, da ne zastopa drugega kakor samega sebe.

Tako je bilo napisano za javnost.

V resnici je šel Dulles v Francijo poizvedovati, kako jo ohraniti za naš sistem — to je, za zapadni blok in za kapitalizem, čeprav v omiljeni obliki.

Ko je minulo jesen govoril v zbornici v Beogradu maršal Tito, je med drugim posebno poudaril, da ne more biti ljudska revolucija uspešna drugače kot da ima poleg komunistične stranke za sabo tudi druge sorodne skupine.

Tisti njegov govor je dobil veliko pozornost — toda ne prej predno so se začele zmede v Franciji in Italiji.

Tito je dejal, da je za zmago naroda treba naroda. Zato si je narod v Jugoslaviji osnoval ljudsko fronto. Danes kajne je Jugoslavija oglašana za komunistično državo, a resnica o nji je to za kar jo je Tito proglasil.

V Franciji se ta proces ni obnesel, pa ne toliko po krivdi komunistov kot vsled ogromnega pritiska takozvane dolarske diplomacije. Ali bolj po domače, vsled nadmoči anglo-ameriškega bloka, ki še nadvladuje v zapadni Evropi.

Kdo je tega poloma delavskega gibanja na Francoskem najbolj kriv, bodo dognali šele zgodovinarji.

A še sedaj ugotavljajo, da se je socialistična stranka v Franciji slabo obnesla.

Tako je danes Francija pod diktaturo demokracije proti komunizmu. A država je v zlik temu bolna. Zapravi jo je kapitalizem, ki ga hočejo v Franciji rešiti z Marshallovim načrtom. Ker mu Leon Blum in njegovi kolegi pomagajo, bodo dobili fašizem v povračilo, kakor so ga v raznih deželah po prvi svetovni vojni.

"PROLETAREC" TOŽEN ZA POL MILIJONA DOLARJEV ODŠKODNINE

"Proletarec" je sodnijsko pozvan na zaslivanje 5. januarja prihodnje leto, radi tožbe, ki jo je vložil proti njemu Rev. Gabrovšek v Clevelandu.

"Enakopravnost" z dne 3. decembra 1947 piše o tem na prvi strani z velikim naslovom preko vseh sedem kolon o tem sledeče:

Kot je naknadno poročal včerajšnji "Cleveland Plain Dealer", je Frank Gabrovšek, kaplan pri sv. Vidu v Clevelandu, v ponedeljek vložil tožbo za \$500.000 tuji proti glasilu Jugoslovanske socialistične zveze "Proletarec", ki ga urejuje Frank Zaitz.

Tako so vsi trije napredni slovenski listi, "Enakopravnost", "Prosveta" in "Proletarec", postali tarča istega napada Gabrovškova in tiste družbe, ki se zbira okrog njega. Vklupno so trije slovenski časopisi v Zed-

njenih državah toženi za \$1.200.000 (en milijon dvesto tisoč dolarjev).

Kar smo poudarili ob priliki tožbe proti "Enakopravnosti", predvčeraj pa ob priliki tožbe proti "Prosveti", velja tudi za to tožbo, ki jo je Gabrovšek vložil proti "Proletarcu". Temeljnim načelom, ki so vtelesena v ustavi Zedinjenih držav, med katera je vključena svoboda tiska, je napovedan neizprosni boj.

Vsi tisti, ki so zasledovali delovanje reakcionarnih sil v naši sredini od samega začetka, ko je ista reakcija lomila odpor v samih katoliških, toda liberalno mislečih elementov, so nekaj takšnega mogli z gotovostjo pričakovati. Vprašanje je bilo, na kakšen način in s kakšnimi metodami se bo stopilo v boj proti naprednemu slovenskemu življu

in ne AFL. Ker ni ne ena ne druga skupina za socializem, se samo togotita obe skupaj nad onimi (poslanec), ki so glasovali za Taftov-Hartleyjev akt.

Kakšnega protiprograma proti zvezi industrialcev ali proti trgovski komori pa nima ne CIO in ne AFL.

Kaj naj torej pričakujemo prihodnje leto?

Res, vrše se poskusi za "tretjo stranko" in izgleda, da bi ji bil Henry Wallace pripravljen stopiti na čelo, pogojno, kot leta 1924 pokojni R. LaFollette. A nad slabim rezultatom na volilni dan je bil tako razočaran, da je težko oboje in umrl. Šaj tako so pisali razni člankarji.

Ako si predstavimo, da namestimo v prihodnjem letu tudi

Pritrgavajmo si, varčujmo, in pa delajmo več

Odbor republikanske stranke, ki ne ve kako se bi izmašil iz zagat in Trumanovih "trikov", je na Taftovo priporočilo sprejel predlog za utrditev naše ekonomije, ki pa mora sloneti na večji produkciji.

Sicer nimamo meril, koliko časa kdo sme delati in koliko ne, toda imamo pa mejo, da naj se dela določeno število ur (ne več kot 40) za regularno mezo, če pa kdo dela več, naj prejema za nadure čas in pol, ali pa dvojno plačo, ako delo izvršuje ob sobotah in nedeljah.

Ker pa smo v krizi, v zlik na videzni prosperiteti, republikance in demokrate skrbi, kaj naj nam rečejo.

Senator Taft se ponaša, da govori kakor misli. In je dejal, da je izhod iz sedanjih zagat le na ta način, če zvišamo produkcijo in znižamo nabave (konsumicijo). V to so mu pridrili tudi mnogi demokrati in pa večina kolegov v njegovi republikanski stranki.

Kar senator Taft in njegova kompanija želi je, da se bi delovnik podaljšal s 40 na 48 ur na teden. To bi pomenilo znižanje plač za nadure.

Predsednik Truman soglašal k temu, dasi se glede vprašanja plač ni še izrazil. On hoče več produkcije, kot jo zahteva Zveza industrialcev in trgovska komora, toda ne reče pa, da naj bi bili delavci vsled tega na škodo. Monopoli pa zahtevajo, da je treba delavnik podaljšati, ne pa višati meze.

Stvar bo prišla ako ne pred to izredno kongresno zasedanje pa takoj po novem letu. Ako zmaga zveza industrialcev, ki ima zelo logične argumente, potem bo meza delavcev znižana ne da bi se to v statistikah poznalo.

Ako ne zmaga — in to je njen argument, bo produkcija nižja kot pa so zahteve po produktih in inflacija se bo nadaljevala.

Z zvišanjem legalnega delavnika s 40 na 48 ur bi kajpada profitirali delodajalci, posebno zdaj, ko tudi oni pričakujejo "krize" in s tem izobilje delovnih rok, ki jih bi prosile za delo.

v Ameriki.

Mi seveda ne podcenjujemo te napore reakcije. Zavedamo se kaj je vse na kocki in v kakšen položaj bi bilo pahnjeno vse naše napredno gibanje, če bi ti napori uspeli.

Boj je bil napovedan! Odstop je nemogoč. Združiti je treba vse sile, strniti je treba naše vrste, da se v vzorni enotnosti zoperstavimo temu atentatu na svobodni tisk, da se borimo kot še nikoli v interesu resnice in pravde.

Ko z intrigami in lažmi, s hujkanjem in sejanjem razdora, reakcija ni mogla doseči svojega peklenskega namena, da bi razedinila ameriške Slovence, se je poslužila tega sredstva. Dosegla pa je samo to: da je združila v enotne vrste vse progresivne elemente ameriških Slovencev, ki se bodo skupno borili, ki bodo skupno nastopali, ravno zato, ker jih ogroža skupna nevarnost!

CIO potrošiti še celo več v volilni kampanji kot AFL, je to — kot prerokujejo potrošek v znesku do 16 milijonov dolarjev.

Cemu? Za kandidate dveh kapitalističnih strank!

Kar je pri vsem tem čudno je to: da je v tej deželi še kaj socialističnega navdušenja, socialističnega duha in ognja?

Kaj neki je "Liberal Party" in pa "Labor Party" v New Yorku?

Šestnajst milijonov dolarjev za volilno kampanjo — in to od delavskih uni?

Mar nimajo kapitalisti za takaritacije sami dovolj denarja? Kako to, da Green, Murray, Ruether in drugi tega ne zapadejo, to nar nikakor ne gre v glavo!

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

Seznam "neelojalnih organizacij" vsebuje tudi eno podporno ustanovo. International Workers Order. V nji je veliko pismenosti in drugih vladnih delavcev, ki morajo podpisavati svoje pole vprašanj, kakšno prepričanje imajo. IWO je v resnici podpora organizacija in ob enem politična. Kot je recimo Poljska Narodna Zveza, Srbski Narodni Savez, Hrvatska Bratska Zajednica itd. Ampak za nelojalno, kolikor temu piscu znano, je proglašen samo IWO. Čudno je, da se mu je to pripetilo. Kajti med vojno je sprejel veliko več "patriotičnih" resolucij kot pa katerakoli slična delavska podpora organizacija. Toda justični oddelek jo smatra za "rusko ustanovo" in tako je zabeležena. To, da jo vodijo komunisti, pa ni nobena tajnost. Oni so jo ustanovili in njihova je:

Pri sv. Vidu so sušljali, da bodo v seznamu "nezvestih" organizacij tudi SANS in ZOJS. Denuncijacij proti njima je bilo na kupe in agenti FBI so se pobrigali kaj in kako. Neki prijatelji z desne trdijo, da smo za znanomavani za nelojalne tudi če imen ni bilo v objavljenem seznamu. To je verjetno.

Jugoslavija je v ameriškem tisku obsovana dežela. In vendar nam ni storila nič žalege, z izjemo incidentnega napada na naše letalce, ki so tekali preko njenih mej brez vprašanj, če jim je dovoljeno ali ne. Naše podpore več ne dobiva. S pošto mam težave. A ljudstvo tam pa dela — vedoča, da ako hoče neodvisnost od kapitalizma, si jo mora samo zgraditi. Bilo bi dobro če bi to resnico razumel tudi francoski proletarijat.

Brig. gen. Mehauffey je kongresu priporočil, da naj zapravi dve in pol milijarde za preuredbo panamskega prekopa toliko, da bo varen pred atomskimi bombami. Vojni veščaki se sedaj prerekajo o tem. Prvič, ker imajo že star načrt za nov kanal preko Nikarague, in drugič, ker noben kanal ni varen, ako trešči vanj atomska bomba.

Empire State Building v New Yorku slovi za najvišje poslopje na svetu. A ob enem je zaslovelo tudi kot najpripravnější točka samomorilcev. Ta zgradba ima 86 nadstropij. Tu je za posetnike prostor, s katerega si lahko ogledajo New York, in pa za tiste, ki hočejo nagloma v smrt. Skok obsega z vrha do pločnika 1.050 čevljev. Zdaj so ogledniški prostor ogradili tako, da ne bo nihče več mogel splezati preko njega.

R. J. Thomas, ki je bil prvotno predsednik unije avtnih delavcev, nato pa ga je Walter Ruether izrinil, je bil letos postignjen tudi iz podpredsedniške službe. Toda kakorkoli ga je hotel Walter Ruether izrinuti, iz službe pa ga le ni vrgel. In to (Nadaljevanje na 5. strani.)

Nekaj o naših stvareh

Ameriški družinski koledar — letnik 1948 — je po vsebini izredno bogat. Krasijo ga slike, vinjete in pesmi.

Izmed tukajšnjih pisateljev je posebno zastopan Etbin Kristan. Napisal je v ta letnik dolgo povest, ki je sama vredna cene Koledarja.

Poleg Kristana je v novem letniku zastopanih precej drugih naših literarnih in kulturnih delavcev, med njimi Frank Česen, Anton Slabe, Frank Puncer, Anton Garden, F. Z., Anton Šular itd.

Zelo veliko je v novem letniku znanstvenih razprav in podatkov, poleg obilice povestnega gradiva.

Ta knjiga ima isti obseg kakor prejšnja leta — je vezana v platno in razposlana bo čim bo dovršeno vse delo z njo v tiskarni in knjigovoznici.

Do božiča je le še malo časa. Še se že domislili, kako smo drug drugemu obljubljali dobiti Proletarcu, za novoletno darilo vsak vsaj enega novega naročnika?

Še je čas in ga bo tudi po novem letu. Toda zaradi naših finančnih zagat se mudi. Čimprej se potrudite, toliko bolj.

Priporočali smo vam tudi, da naročite svojcem knjig iz naše založbe. Nekateri so to storili — posebno z naročanjem Kernovega slovarja in slovnice. A bi se lahko te naše literature, ki jo imamo obilno, več spravilo med ljudi.

V petek 26. decembra, dan po božiču, bo seja eksekutive JSZ in seja kluba št. 1 JSZ. Na nji bo poročano, kako stojimo glede tožbe, ki jo je proti Proletarcu vložil rev. Gabrovšek in pa če je ta zadeva za nas resna ali ne. Dasi dan ni primeren, ker je ravno po božiču, vendar je to za nas najprikladnejši datum, posebno če, kar je to reden dan za seja kluba št. 1 JSZ.

Naj ob tej priliki pride v Slov. del. center vsakdo ki le utegne, kajti pred sabo imamo resne naloge in nekatere so tudi težke po vrhu. Torej na svidenje 26. decembra v SDC.

Unije zbiraajo milijone za prazen nič

AFL je oznanila kampanjo za politično akcijo. Oglašajo, da se gre sedaj ne samo za besede temveč tudi za denar.

William Green je v imenu eksekutive oznanil, da hočejo nabrati najmanj osem milijonov dolarjev.

Cemu? Eksekutiva pravi, da naj bi se s to vsoto porazlože "neprijatelje" delavstva in se na njihna mesta izvolilo "prijatelje" (friends of labor).

To je starodavna taktika in bo držala, k večjemu do prihodnje ekonomske krize.

Tu je bil nedolgo tega zastopnik angleške delavske stranke. Obiskal je Greena in Murrayja. Ko je odšel, je dejal, da se nam čudi. Namreč da se čudi ameriškem delavstvu. Po njegovem mnenju smo mi skoro pol stolet-

ja zad za Angleži. To je, kar se delavskega gibanja tiče.

Zakaj naj Ameriška delavska zveza (AFL) vrže proč osem milijonov dolarjev v prid kakih "prijateljev", ki so na tvoji strani samo do izvolitve?

Če je kdo v kongresu ali v senatu "delavski prijatelj", si ne upa biti, ker takoj je nanj postavljen pečat, da je komunist.

Torej čemu naj bi člani AFL prispevali osem milijonov dolarjev zato, da pomagajo kandidatom obeh kapitalističnih strank? In navsezadnje, saj imajo v take namene dovolj denarja kapitalisti sami — zakaj bi jim ga morali zbrati še unijski delavci zraven?

Očividno je, da se tudi unije CIO v prihajajoči volilni kampanji ne bodo postavile nič bolj

in ne AFL. Ker ni ne ena ne druga skupina za socializem, se samo togotita obe skupaj nad onimi (poslanec), ki so glasovali za Taftov-Hartleyjev akt.

Kakšnega protiprograma proti zvezi industrialcev ali proti trgovski komori pa nima ne CIO in ne AFL.

Kaj naj torej pričakujemo prihodnje leto?

Res, vrše se poskusi za "tretjo stranko" in izgleda, da bi ji bil Henry Wallace pripravljen stopiti na čelo, pogojno, kot leta 1924 pokojni R. LaFollette. A nad slabim rezultatom na volilni dan je bil tako razočaran, da je težko oboje in umrl. Šaj tako so pisali razni člankarji.

Ako si predstavimo, da namestimo v prihodnjem letu tudi

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovenska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, Ill.

GLASILO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTIČNE ZVEZE
NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;
za četrt leta \$1.00.
Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopiši in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do ponedeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedna.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Yugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor: Frank Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.
Foreign Countries: One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.
Telephone: ROCKWELL 2864.

Pripravljanje na atomsko vojno

V Londonu je dne 4. dec. govoril v klubu aristokracije slovi angleški filozof Bertrand Russell. Stare in mlade angleške aristokrate je zelo presenetil s predlogom, da naj Zed. države s pomočjo angleškega imperija osnujejo zvezo in povabijo vanjo vse take dežele, ki bi se hotele prostovoljno pridružiti. Vse se naj zedinijo za svetovno vlado. In čim bo narejen sporazum med njimi, naj naslove Sovjetski uniji in njenim satelitkam povabijo za pristop k tej svetovni zvezi pod eno vlado. In ako Moskva odkloni, naj se Rusijo ter njene "satelitke" takoj napade, se jih podjarmi ter vpreže pod "svetovno vlado".

Bertrand Russell je v tem govoru zapasel veliko svojega slovesa, ki ni bil majhen.

To so mu po njegovem govoru povedali tudi nekateri njegovi poslušalci, med njimi Eric Drummond, bivši tajnik lige narodov, Arthur Salter, angleški zastopnik v organizaciji Združenih narodov in nekaj drugih.

Russell pravi, da na prostovoljen način do združene svetovne vlade nikoli ne pridemo. Torej naj se te naloge loti anglosaški svet — to se pravi, Zed. države s Kanado in ostalim ameriškim kontinentom in z Veliko Britanijo.

To bi bila nekaka vojna med anglosaškimi in slovanskimi deželami. Obe skupini imata tudi drugorodne zaveznice, n. pr. USA jih ima v centralni in Južni Ameriki. Anglija ima pod oblastjo "dominijone" in Sovjetska unija pa več sveta kot ga je prej Rusija še kdaj posedovala.

V tej vojni propagandi se ne gre za kakšno demokracijo, niti ne za človečanstvo, temveč le, kdo naj bo vladar nad svetom: ali sovjetski, ali anglosaksonski blok.

Ko je Russell to resnično ugotavljal, je zbiral dovpije, da so se mu navzoči smejali, a na koncu so ob njegovem predlogu osupnili in le malo kdo mu je segel v roko.

Tako je poročal Arthur Veysey v čikaški Tribuni dne 4. dec. Posebno so se zadržali, ko je dejal, da če že mora priti do uničenja človeštva z atomsko bombo, čemu bi odlašali?

Angleži si namreč ne žele nove vojne, razen morda toriji, pa še tisti ne vsi. Vojna historija je sedaj razpasena najbolj v Zed. državah, ker so dobile vodilno svetovno vlogo, pa ne vedo, kako bi v nji čimboljše igrale zase in za ves svet. Rusija jih bode — in pa dva ekonomska sistema imamo. Ta dva sta si toliko različna, da se bolj in bolj razhajata. A v vojnih manevrih pa sta si čedalje bližje.

Paskusi za uničevanje nimajo mej

Millijarda se navadnemu človeku glasi kar tako, nekakšna številka, ki zanj nič ne pomeni. Ampak med vojno smo izdali več milijard predno se je vojaški oblasti posrečilo izdelati dve atomski bombi, ki sta bili vrženi na dve japonski mesti.

Prej smo eno (tako bombo) — enako drago — porabili nekje v Arizoni ali v Nevadi — in po porazu Japonske smo z njo eksperimentirali na atolskem otoku pri Bikiniju na Pacifiku.

Ker pa se naša vlada ne zanaša na mir, preiskuje atomsko bojno silo dalje in je v ta namen vzela velik predel malih otokov na Pacifiku kjer bodo šli nadaljni milijoni v zrak.

Kakor prej iz Bikinija, tako je sedaj naša vojaška komanda izgnala vse domačine iz otokov, katere si je določilo za nov laboratorij ubijanja in rušenja z atomsko bombo.

Domačini z Bikinija bi radi nazaj. So smatrani za napol divjake, a vendar toliko človekoljubni, da pogrešajo dom. Domačini s sedanjih otokov morajo iz svojih kajžic s silo. Naša oblast zahteva, da morajo iti in njihovo ugovarjanje nič ne pomaga.

V naših univerzah je nekaj učenjakov, ki se protivijo politiki atomske bombe. Iznajdli so jo s pomočjo nemških veščakov v tej stroki in uspeli. Sedaj jih skrbi, kaj bo, če se bodo s to njihovo iznajdbo igrali "politišni", ki ne znajo gledati ne naprej in ne nazaj.

Unije v resni preiskušnji

Senator Ball iz Minnesote je v zbornici dejal, da so koristi Taftovega-Hartleyjevega zakona edzdalej bolj očitne.

To se pravi, da zobje te postavbe grizejo zares.

Ena izmed njenih tarč je unija tiskarjev. Oziroma stavcev, kajti unij v tiskarski stroki je nad 20. Ena unija stavka, ostale stroke delajo. In po sedanjem zakonu morajo.

V Chicagu so zastavkali koncem novembra stavci pri vseh petih angleških dnevnikih. A vsi izhajajo dalje dasi brez — "skebov". Tiskani so s tipkanih in ročnih pol, ki jih fotografirajo in vlijejo (engrevirajo) v klišee, proces je za enkrat drag za multimilijonske lastnike (v Chicagu so to v prvi vrsti McCormick, W. R. Hearst s svojim tiskom in Marshall Field).

Te vrste stavke to jesen in zimo so se pojavile tudi v nekaterih drugih mestih. Unija si je bila v vsakem takem slučaju do letos svesta zmage. A sedaj pa unijska glasila priznavajo, da imajo tiskarji pred sabo težaven boj.

V Chicagu jih je na stavki — namreč stavcev — vsi drugi delavci tiskarske stroke delajo kakor so prej — nekaj nad dva tisoč.

Teh dva tisoč tiskarjev dobiva od svoje unije stavkovne podpore oženjeni pa nekaj nad \$50 in samci nekoliko manj.

V Chicagu še ni znakov, da jim mislijo monopolisti dnevnega tiska stavko ubiti s stavkovskimi, a ponekod pa se to že dogaja.

In sicer na jako enostaven, toda ob enem na učinkovit način. Začeli so učiti na linotype bivševojake, češ, to je delo, ki vam bo donalo do sto dolarjev tedensko v vsakem vremenu. Kajti delali boste pod streho — poleti v hladu in na toplem po-

V FRANCJI so sprejeli izjemno postavbo, ki določa, da morajo biti delavci oblasti pokorni in delati po ukazih in navodilih. To je torej še veliko bolj strog zakon kot pa naš takozvani Taft-Hartleyjev akt.

STARE JESENICE SE PREOBLIKUJEJO V MODERNO INDUSTRIJSKO MESTO

Kmalu po minuli vojni so arhitekti za industrializiranje Jugoslavije med drugim razpravljali o bodočnosti Jesenic. Tudi en slovenski inženir med njimi je bil mnenja, da naj se teška industrija v novi državi centralizira v bližini kjer so surovine, torej v glavnem v Bosni in v Srbiji, Slovenija pa naj bo dežela lahke industrije, kar je bila že prej — z izjemo Jesenic.

Bilo bi škoda tako tovarno, kakor je jeseniška razčleniti. Iz poročil, ki jih dobivamo iz Slovenije, je razvidno, da se obrat jeseniške jeklarne pospešuje in da izvršujejo načrt za moderniziranje Jesenic v mesto, ki bo šlo okrog 30,000 prebivalcev.

M. Sušnik je napisal o tej goraki kotlini sledeči članek:

Jesenice so že staro delavsko naselje. Z zelo razvito železarsko industrijo. Stari del Jesenic obsega napol lesene, ob vznožje hriba Mirce prislonjene hiše. Gradnja upravnih, trgovskih in stanovanjskih poslopj ni šla nikoli vzporedno z naglim razvojem železarske industrije in stalno naraščajočim železniškim in cestnim prometom.

Jesenice so v minuli vojni hudo trpele. Veliki anglo-ameriški letalski napad dne 1. marca 1945 je uničil središče mesta. Porušeni in težko poškodovanih je bilo okoli 130 upravnih, stanovanjskih in gospodarskih poslopj.

Središče mesta nudi še danes zelo žalostno sliko. Najlepše stavbe so bile porušene do tal ali tako poškodovane, da so jih morali pozneje izravnati z zemljo. Še uporabno gradivo je zdaj zloženo na velike kupce in čaka na zidarje, tesarje in delavce, ki zimi. In uče tudi dekleta, ki so bila prej v vojaški službi.

V tem listu smo že med vojno poudarjali nakane delodajalcev, ki so snovali načrte za izrabljanje bivših vojakov v boju proti unijam.

Marsikje se jim je to posrečilo, kakor po prvi svetovni vojni. Kako bo sedaj, ni še nič gotovega.

A gotovo je, da dolgotrajne stavke črpa jo unijske blagajne in spravijo marsikoga ob delo tudi ako unija stavko dobi.

Stavkujoči tiskarji v Chicagu prejemajo od svoje organizacije višje podpore kot pa so povprečne plače delavcev v splošni industriji. To more trajati le dokler so sredstva.

Pojav te stavke je ameriškem delavstvu nov nauk, kako neumno je, ko gre le ena stroka na stavko, vse druge unije v isti industriji pa jo pomagajo pod krinko, da jim pogodba ni še potekla, ubijati. In greh unije stavcev v sporih to zimo pa je, ker ne poznajo drugega programa kot zvišanje mezd.

Stavci v Evropi so zavili že marsikateremu reacionarnemu časopisu vrat, ker so se uprli postavljati članke proti sebi.

Tukaj bi bilo to "neameriško" in tipografsko unijo skrbi, če bo še v stanju pod sedanjo postavbo biti tako mogočna kot je bila med vojno. Bilo bi zanjo pametnejše, če si bi zapisala v svoj program še kaj drugega. Tiskarji so bili nekoč v marsikaki deželi revolucionarji. Tu pa so se pomehkužili. In lastniki jim prete z novimi iznajdbami ter novo tehniko.

bo septični in aseptični oddelek in to ločeno za moške in ženske, dalje porodniški oddelek, ločeni oddelek za nalezljive bolezni in dve operacijski dvorani. Bolniških sob je okoli trideset in so v vsaki dve do štiri postelje. Vseh postelj bo preko sto. Bolnišnica je opremljena z najmodernejšimi zdravstvenimi, higienskimi in gospodarskimi napravami. Njena zmogljivost bo zadostovala za ves industrijski revir in za vso Zgornjo Savsko dolino. Jeseničani so na to moderno stavbo res lahko ponosni.

V svobodni ljudski državi so Jesenice dobile popolno državno gimnazijo. Pouk je v poslopju bivše meščanske šole. Na gimnaziji poučuje 26 profesorjev, obiskuje pa jo 640 dijakov in dijakin iz industrijskega revirja in iz Zgornje Savinske doline. Spričo tako visokega števila dijakov je poslopje mnogo premajhno. V načrtu je gradnja novega poslopja za gimnazijo, ki bo docela ustrezalo svojemu velikemu namenu.

V industrijskem revirju pa je najbolj pereče stanovanjsko vprašanje, ki ima že kroničen značaj. Stanovanjska stiska sega daleč za desetletja nazaj in se tudi kmalu ne bo rešila. Nekdanji kapitalisti so spravljali rezke milijone čistega dobička, stisnjeneja iz delavskega znoj in žuljev, na gradnjo stanovanjskih hiš pa je le malokdo mislil in tudi ni bilo nikogar, ki bi jih bil k temu prisilil.

Po prvi svetovni vojni je Zelenarna zgradila na Savskem nabrežju nekaj nizkih barak, v katere je natrpala okoli trideset družin. Vsako stanovanje obsega kuhinjo in sobo in v taka stanovanja so natlačili družine, ki so šteje 6 do 12 oseb. Da je to slabo vplivalo na vzgojo in na razvoj mladine, ni treba posebej naglašati. Te barake niso nikdar ustrezale sodobnim higienskimi, socialnim in gospodarskim pogojem. Zgrajene so na najlepšem zemljišču, koder bi lahko zgradili večnadstropne stanovanjske stavbe, ali pa celo četrti eno- ali dvodružinskih hiš in vil. Gradnja stanovanjskih hiš je bila prepuščena zasebnim izpodbudadom.

Sele zadnja leta pred minulo svetovno vojno se je stanovanjsko vprašanje obrnilo na bolje. Toda tudi ta široka zasnova ni mogla rešiti stanovanjskega vprašanja. Kriza se je po vojni še bolj zaostrila. V revir prihajajo trume ljudi za delom in jih je treba nekje nastaniti. Na stanovanjskem uradu je nakopičenih že preko 500 neresenih prošenj za družinska stanovanja. Število prebivalcev se je v dveh letih povečalo za 40 odstotkov. Stanovanjstvo je za Jesenice

(Konec na 4. strani.)

JOSKO OVEN:

RAZGOVORI

Se dva tedna do božiča ali v našem velenju že kar mrgoli miklavžev. Na vsakem vogalu, v vsaki izložbi te gleda in namiguje rdečeličen Miklavž — češ, da ne pozabiš na svojo dolžnost ter nakupi stvari katere so nepotrebne in kajpada sedaj najdražje. Biznis je v resnici velika stvar. Mesece prej te spominja na božič, veliko noč, materinski dan itd. Ali pri nas se ne šteje koliko ljudi je šlo ob teh svetih dnevih v cerkev, ampak koliko skupička je bilo v trgovinah. Pa menda je prav tako...

Politično smo približno tam kjer smo bili pred gnm tednom. Kongresni zbornici sta na delu glede takojšnje denarne podpore zapadni Evropi. Ali menda bo še precej prerekanja predno se odločijo za gotovo vsoto. Največ razburjenja so povzročili razni kongresniki in senatorji, kateri so zadnje mesece potovali v Evropi. Človek se čudi, kako morejo gotovi ljudje, kateri so narodni zastopniki, imeti tako malo previdnosti, katero bi moral imeti vsak odgovorni državnik ne samo glede današnjega akutnega položaja, ampak stvari, katere imajo lahko silno kritične posledice. Na primer, eden teh senatorjev se je izrazil, da vojna je ne samo neizogibna, ampak lahko izbruhne vsak čas. Kajpada razni radijski komentatorji so komaj čakali na take izjave, in posledica je še večje razburjenje med ljudstvom. Razumeti je pa tudi treba, da je vsaka izjava naših ljudskih zastopnikov od sedaj pa do predsedniških volitev namenjena v to svrhu — vsaka beseda ima politično ozadje. Kar se tiče vedno večje dražnje, stanovanjske krize in drugih perečih vprašanj, se lepo odlašala ali pa zavija v visoko doneče fraze, katere ničesar ne pomenijo.

Zastopniki Zedinjenih narodov so odpovali na svoje domove. Njih zaključno delo je bila razdelitev Palestine, katere rešitev bo precej velik vabovol ne samo Židom in Arabcem ampak nam vsem. Vprašanja Palestine kakor tudi Indije, se vidijo lahko rešljiva na papirju, ali tukaj v ozadju niso samo vprašanja evropskega imperializma ampak narodnih, verskih in plemenskih tradicij, katere segajo nazaj v stoletja, ter v gotovih slučajih tisočletja. Samo globoko socialne in družabne spremembe bodo mogla ublažiti tisto kar povzroča krvave spore in klanja med ljudmi istega plemena. Saj ni potreba iti v Indijo in ne v Palestino. Med nami Jugoslavi imamo take žalosne slučaje verskih bratormornih sporov med Hrvati in Srbi. Edini socializem more dati popolno enakost med narodi in plemeni. To je razvidno v državah, kjer še ni popolnega socializma kot na primer v Rusiji in Jugoslaviji, a je plemensko vprašanje rešeno s postankom socializma.

Po svetu

Največ čitamo o Franciji. V Washingtonu že vidijo in računajo na De Gaullea kot rešitelja te dežele pred strašnim komunizmom. Nič se ne govori o veliki draginji, katere veje v Franciji, ter o skromnih plačah, katere dobiva francoski delavec. "Stavke v Franciji je naročila Moskva, da s tem uniči dobrobit Marshallovega načrta." To je mnenje naših državnikov v Washingtonu. Politično in gospodarsko ozadje v Franciji je zelo malo poznano pri nas. Zelo malo ljudi pozna še več kot letni spor med francoskimi kmeti in mestnimi delavci. Kdor je študiral ne samo zgodovino francoske komunizma, ampak vseh delavskih uporov od 1830 naprej bo razumel vrzel, katere deli mesta od dežele. Francoski kmet je individualist v pravem pomenu besede. Je konservativen ter precej sebičen. Radi tega cvete črna borza bolj v Franciji kot pa kje drugje v Evropi. Vsak napredek, katerega je doprineslo delavstvo Pariza, Lyonsa, Marsellea itd. je zadržala provinca. Razumeti je tudi treba gnilo politično skupino državnikov, katero je tvorilo državno telo tretje francoske republike. Dokler ne zavladajo Franciji res delavska skupina, ne bo rešitve tej deželi pa naj Zedinjene države založijo še toliko denarja.

Edino ogromen, res narodni preporod, kot je danes v Jugoslaviji, more rešiti Francijo.

V Italiji je delavstvo v boju ne samo proti socialnim krivcem ampak tudi proti novo porojenemu fašizmu. Ta golazen, katere se je poskrila po bankrotu Mussolinija, ponovno leze na dan ter dnevno postaja predrznejša. Glavno oporo ima seveda v Vatikanu, kjer še danes žujejo za lepimi Mussolinijevimi dnevi. Kje stoji naša vlada glede tega vprašanja ni potreba pisati.

Tragedija na Grškem se nadaljuje. Dosedaj je naša vlada pošiljala samo hrano, opremo in orožje grškim rojalistom. Ali ker ni bilo dovolj uspeha 180,00 mož proti 18,000, bo dodeljeno več stotin ameriških vojnih ekspertov grškim vojnim enicam, katere skušajo zatreti grške partizane. Kakšne bodo posledice te Trumanove doktrine — nikdo ne ve.

Ali pogledmo malo bližje. V južnoameriški državi Čile so bili pred par meseci izgnani jugoslovanski zastopniki in pozneje tudi sovjetski. Predsednik Gabriel Gonzales Videla je v svoji izjavi povedal, da so ti ljudje hujskali čiliške državljane v stavke ter skušali uspostaviti komunistično vlado. Ob enem je v svoji izjavi pozival vse ostale južne in centralne ameriške države naj istotako pretrgajo diplomatske stike s Sovjetsko zvezo in njej podložnimi državami. Meni se je zdelo precej zagotnetno, kajti nekaj časa prej je bil ravno ta človek izvoljen na radikalnem progresivnem bloku, kjer so bili še posebno aktivni ravno čilenski komunisti. Odgovor čilam v zadnji številki revije New Republic pod imenom: "You have invaded my country." Spisal je ta članek tajnik Čilenske delavske stranke senator Salvador Ocampo. V grenkih besedah obtožuje Videla, katerega so izvolili delavski in še posebno rudarski glasovi. V članku, katere je precej dolg, opisuje žalosten položaj čilenskih rudarjev, njihov mizerne plače in skrajno nesanišarne življenske razmere. Čilenski rudokopi so v večni last Anaconda Copper, Bethlehem Steel, Braden Copper, Anglo-Chilean Nitrate ter Lauraro korporacije. Rudarske plače so 31 pesos — ali 91 centov na dan za deseterno delo. V Lotarudnikih, kjer dela 4277 rudarjev je povprečna plača 30 do 31 pesov na dan. Kakih 1,400 dobi do 40 pesov. Na drugih poljih je pa še slabše. Poškodbe so na dnevnem redu, povprečno dvajset poškodb vsakih 24 ur. Proti tem neznosnim razmeram so zastavkali rudarji. Posledica je bila vojaška intervencija in razpust komunistične stranke. Kajpada, k tem spadajo tudi druga progresivna gibanja ter pretrg diplomatskih stikov s Sovjeti in z Jugoslavijo.

Več o tem prihodnjič.

Tole mi ne gre v glavo?

Narodnica iz Puebla, Colo., piše: "Prejemam Prosveto, Enakopravnost in Proletarca, pa se mi zde vsi trije listi enaki, ker vsi po enem kopitu pišejo. Torej mi ustavite Proletarca. Sedaj ga ne morem plačati. A kdaj poame si ga, spet naročim." Ampak kar mi ne gre v glavo, je to, kako bi mogla dva dnevnika in en tednik vsi enako pisati! Saj to vendar ni mogoče, tudi ako bi hoteli.

PRIPovedni DEL

VLADIMIR NAZOR:

NOVELE VODA

Več kot tri mesece že ni dežja.

Dnevi so dolgi. Sonce je tako vroče in blišče, da te od njegove svetlobe boljijo oči in teško dihaš; tudi v tebi nekaj pali in žge. Čez dan je v luki in po vaseh vse mrtvo in brez življenja. Tudi ponoči ni prijetno. V tisti kratkotrajni temi med kasnim odhodom sonca k počitku in zgodnjim vzhodom se hujše čuti vročina, ki puhti od razbeljenih skal, od segrelih zidovij, od vsega, česar so se sončni žarki dotikali ves dolgi poletni dan.

Toda tudi tokrat — čeprav traja suša dolgo in hudo pritiska kakor še nikoli — se ljudje na otoku ne pritožujejo samo zaradi vinogradov in oljčnih nasadov. Glas gre, da so na mnogih prisojnih krajih, zlasti na obronkih hribov, usahnile cele vrste mladih trt in mladih oljk; posušile so se in pochrnele, ko da so z nečim poparjene. Vrtovi so pustji. Niti pogankja trave ni nikjer. Toda poleg travne in borovcev se tudi oljke in trte še vedno upirajo temu zlu povsod po dole in na osolah. Najbrže zaradi tega, ker je bila pomlad dolga, mokrotna in brez vetrov. Takrat je vse bujno zelenelo, poganjalo in cvetelo; napilo se je močje. Ker niti za Veliki šmaren ni deževalo, bo letos manj vina in olja, toda če bo kmalu malo dežja, bomo imeli vendarle trgatve in bratev, grozdje bo sladko, vino močno, olje pa kakor zlato.

Nas trte in naše oljke vedo, kaj so poletne suše. Suhe, grčave in ilaste so in počasi trošijo tistih malo kapelj vode, kar jih je še ostalo pod njihovo skorjo. Tudi ljudje v vasi trpijo, a ne obupujejo.

Obe mlaki, Gornji in Dolnji Pisek, sta se jim posušili; kapnice ob hišah so prazne. Vse perejo z morsko vodo, ki jo prinašajo iz zaliva. Pitno vodo in vodo za kuhanje kupujejo v oddaljenih krajih ob obali. Ves božji dan nosijo procesije žena po tistem soncu in pripeki od daleč na glavah majhne sodce in vedrice, ali pa optajo mehove in keblce, ki jim lomijo hrbte. Suhljate so, reve, črne in žilave, kakor njihove trte. Sokovi v njih so se zgostili; človek bi dejal, da so se jim tudi vse žile zožile in zmotale v klopčice, da ne bi izgubile še tisto malo soka, kar jim ga je še ostalo.

Bolj kakor rastlinje in ljudje trpijo živali.

Zmanjkalo je redkih ptic, ki so bile tukaj stalno naseljene: kosov in drozgov, dasi so česar ki na borovcih od pripeke dozoreli in se cedi iz njih sok v dolgih, zehkih nitkah, ki se zlatijo v soncu. Celo skrzi, ki pijejo

samo nebeško roso, so obmolknili, da je letošnje poletje brez svojega glasu in svoje pesmi. Celo glasov murnov in črickov, ki se pretakajo po tihih nočeh, zvenčajo ko prgiša bisernih zrn, vrženih na zvonke plošče, so čedalje tišji in se odmikajo vedno dalje.

Toda vaščani se za to ne menijo; nekaj drugega je, kar jih tišči in bega. Ovce in mežgi so žejni; ne morejo nositi tovorov, mleka ne dajo več. Poginila je koza in ta dogodek je vznemiril Velo selo. Nekaj starejših ljudi je odšlo v mesto, da pri oblasteh izprosijo nujno pomoč in najamejo ladje, ki bodo pripeljale vode v zaliv. Toda ladje težko dobiš, pri oblasti so jim pa rekli, da bo minilo nekaj dni, preden jim bo vojna mornarica iz Pulja poslala veliko ladjo, ki prevažala vodo.

Tiste dni je bil moj oče v velikih skrbih.

Bližal se je september. Očetov boj z materjo zaradi mojega solanja je bil že končan. Tudi pisimo z mesta od tete je prišlo, ta je odgovorila, da me rada sprejme na stanovanje in hrano, mati pa mi je takoj začela šivati novo perilo. Oče me je pogostokrat klical k sebi; prevajal in prebiral mi je Vergilove verzice, ki so mu bili najljubši.

Toda kolikor hujša je bila suša, toliko bolj je postajal molčeč. Zopet se je začel izogibati vsaki besedi o mojem solanju.

Človek božji, kaj te tako skrbi? Če vzame suša čeber ali dva mošta, nič zato, bo pa vino močnejše, boljše in ... dražje, — mu je ob priliki dejala mati.

— Ti ne veš, kaj se kuha zgoraj, v vasi.

— Kaj neki? Kmetje zdaj molijo. Zaobljube delajo. V procesijah hodijo okrog. Kdor se zateka k Bogu, ne misli slabo.

— E, nekoč je že bilo tako, ko sem bil še deček. Suša je bila kakor letos. V začetku je bilo vse potrpežljivo in mirno, potem pa ... bogpomagaj! Da, bogpomagaj, čeprav je vas bila takrat manjša, ljudje pa boljše kakor so dandanašnji. Vse se je vzdignilo dva dni po veliki procesiji, za katero so šli bosi in golgolavi, s svečami v rokah, se trkali na prsa in prepevali spokorniške pesmi. Nekaka sveta pijanost jih je obšla. Težke zaobljube so delali očitno so se izpovedovali svojih grehov, odpustili so si prosili za odpustanje, glave so si posipali s prahom.

— No, vidis.

— Da. Toda ko je prihodnji dan poginilo v vasi nekaj mežgi, sta najprej ponoreli dve ženi, kmalu po tem pa tudi množice. Nekdo je dejal, da skrivajo

najbogatejši vodo po hišah in da jim tudi vodnjaki niso docela prazni. Vas je vzrojila. Sodrga je na silo vdrla v stanovanja, preiskala vse kapnice, se pognavla v kleti. Dejali so, da je v sodih več vode kakor vina. Potem so navalili in začeli odnašati. Sebi in živalim so gasili žejo z vinom in jesihom. Pijanosti od sonca se je pridružila pijanost od vina. Drug v drugega so se zaganjali, branili svoje in jemali tuje. Tudi po našem zalivu so gospodarili. Se nikoli ni bilo takega divjstva in hudobije. Dolgo časa je minilo, preden se je vas umirila in prišla v stari red. Ti ne veš, kaj vse napravi suša...

— Toda ladja iz Pulja!

— Tudi takrat smo čakali na ladjo z vodo. Prišla je, toda nepozno.

Mati ni odgovorila. Zamislila se je, gledala šivanko, potem pa mene.

Ugibal sem, katera misel ji roji po glavi; misel, grenka in žalostna, zaradi katere so bile njene velike, otožne oči videti še večje in še bolj žalostne. Pa nisem mislil na to, kaj bo z menoj, če ne pride o pravem času dež. Prvič me je obhajalo spoznanje, da je na svetu pošast, ki ne tava med sencami noči in se ne poraja iz teme in mraza, da bi oslepila in zmrazila ljudi in živali. Iz sonca prihaja, vsa sijoča in plameneča, da z žejo mori živino in s podivjanostjo opijani ljudi. Pošast Suša hodi letos v sončnih poletnih urah po zalivu in po vaseh. Vse ptice je pregnala, skrztom vzel glas, popila še zadnjo kapljico vode, osušila trte, pomorila mežge in ovce in zdaj dela še ljudi neumne. Prvič sem začutil, da je nekaj močnega in sovražnega tudi v svetlobi, ki se je razlila nad zalivom, in v soncu, ki po ves božji dan gleda v našo drago. Zopet vidim nekaj novega pred očmi.

— Oče, — sem spregovoril — s čim je pa mogoče pregnati pošast Sušo?

— Z vodo, sinko, — je odgovoril in se smejal mojim besedam.

Mati pa je vzkliknila, novo upanje jo je prevzelo:

— Voda je že na poti. Tudi to pošast bomo odgnali. Nič strahu, Vlado!

In ni se zmotila.

Se tisti dan je prispelo s kopnega poročilo, da bo ladja z vodo prihodnji dan priplula v zaliv.

(Dalje prihodnjič)

Inozemstvo se zanaša na slovenske usnjarske izdelke

Izdelki slovenske usnjarske industrije so zaradi svoje lične izdelave in odlične kakovosti zelo priljubljeni v inozemstvu. Vedno pogosteje dobila Slovenija velika naročila iz Francije, Švice, Češke, Italije, Bolgarije in Turčije.

Slovenska usnjarska industrija je razstavila svoje proizvode na velesejnih v Smirni, Plovdivu, Pragi in Trstu. Glavna direkcija za usnjarsko industrijo Slovenije je za tržaški velesej pripravila najlepšo in največjo zbirko kovčkov in drugih galanterijskih izdelkov, izdelanih predvsem iz gladke svinjine, ki je strojena na čisto nov, novatorski način. Vsi sestavni deli, kakor je sukanec, s katerim so izdelki šivani, svileni podlaga, so z najboljšega materiala, ker v socialistični proizvodnji ni špekulacije, kakršne se v svojih proizvodih poslužuje kapitalistična proizvodnja, ki uporablja sestavne dele slabše vrste. Zato tudi slovenski usnjarski izdelki uspešno konkurirajo z izdelki drugih držav.

Veliko zanimanje vzbujajo v inozemstvu žirovski gozdarji. Žirovska čevljarica industrija je stara nad 200 let in je znana po vsej Evropi. Žirovski gozdarji so nemorečjivi, ker so izdelani iz najboljšega usnja ter imajo podplate zalite s posebno smolo, ki jo v Zireh sami izdelujejo. Ko so slovenske smučarske ekipe tekmovali v Švici, severni Italiji in Franciji, so vsi občudovali njihove smučarske čevlje. V Zireh so ustanovili posebno nižjo industrijsko šolo, ki skrbi za strokovno usposabljanje novih

GORNJA KARIKATURA prikazuje narobe svet. Vseje nespasemno urejeno.

Ali je mraz vzrok prehlajenja?

Pri temperaturah, ki sedaj vladajo po vsej Evropi je skoraj vsak drugi človek "prehlajen". To je ona vrsta obolenja, ki ga, če ne nastopa s posebno težkimi znaki, prav za prav nimamo za bolezen. Tak človek kar brez skrbi hodi na delo, v službo. Torej kratko malo med prehlajenjem opravlja svoje običajno delo.

Pa vendar izgubljam vsako leto milijarde vrednosti in tudi mnogo milijonov delovnih ur v svetovnem gospodarstvu zaradi prehlada. Pri vsem tem si še nisimo na jasnem, kako to obolenje nastane, in tudi ne o tem, kakšne zaščitne mere so proti temu obolenju najboljše. Tako vlada glede pojma "prehlajenje" pravata zmeda.

Po splošni jezični uporabi mislimo s prehlajenjem bolezen in tudi vzrok njenega nastanka.

Eni iščejo vzrok v ohlajenju organov. Pravimo, "prehladil sem se," ali "sem prehlajen." V enem oziru bolj poudarjamo nastanek, v drugem primeru pa samo bolezen. Vprašamo se torej, ali so številna in mnogovrstna obolenja, ki smo jih imeli in jih imamo še danes za "prehlad", v resnici nastala zaradi "prehlajenja." V učbenikih so v preteklem stoletju našli 70 boleznih kot obolenja te vrste, namreč, da so te bolezni nastale zaradi ohlajenja. Naraščajoče število teh obolenj je bilo vzrok, da smo za vedno večje število teh obolenj odkrili bacile kot povzročitelje. S tem se je bolj in bolj ožil krog teh boleznih. Navsezadnje so prišli tako daleč, da so za vsako teh boleznih mislili, da ji je vzrok posebni bakteriološki povzročitelj. Prehlajenje so torej popolnoma izključili in vsa ta obolenja označili kot nalezljive infekcijske bolezni.

Neki znanstvenik je poizkušal dokazati, da se zaradi mraza ne prehladimo. V ta namen je sam na sebi izvajal junaške poskuse. Imel je oziroma dolehal je na kroničnem katarju bronhij (dihalnik). Jemal je kljub temu izmenoma hladne in vroče kopeli. Neposredno po teh poizkusih se je postavil gol na močan, oster prepri pri precej hudem mrazu in sicer pol ure, pa se ni nikoli prehladil. Veliki otroški zdravnik Pirquet je bil mnenja, da nahod ne more nastati zaradi prehlajenja. Utemeljeval je to mnenje s tem, da otroci na njegovi kliniki spijo pri 20 stopinjah mraza, torej pri nizki zunanji temperaturi in da niso nikoli prehlajeni.

Polarni raziskovalci so vsi složni, ko trdijo, da niso nikoli prehlajeni, čeprav se zelo močno ohladijo.

O Eakimih vemo, da hodi

poleti na pol goli. Pozimi pa pustijo, da se zmrazjena obleka otaja na njih in so pri tem zelo zdravi.

Sele od belih ljudi so zvedeli za različna obolenja vsled prehlada.

Kljub temu je večina zdravnikov danes mnenja, da igra ohlajenje pri nastanku boleznih boleznih posredno in neposredno vlogo. Med vojno so z vojniki delali množične poizkuse in so pri tem ugotovili, da je pod vplivom ohlajenja naraslo število obolenj zaradi prehlajenja. Kaj so žele ugotoviti v različnih taboriščih na naših internirancih? Moramo torej vzeti kot gotovo dejstvo, da je mraz pri nastanku teh boleznih zelo važen činiatelj.

Po mirnodopski, torej po predvojni statistiki, je največje število boleznih zaradi prehlajenja. Na živalih so številni poizkusi dognali, da so živali, ki so jih izpostavili mrazu, v stanju ohlajenja manj odporne nasproti nalezljivim boleznim. Torej so manj odporne kakor tiste živali, ki so jih imeli za kontrolo, namreč, ki se niso ohladile, preden so se okužile.

Pri ohlajenju nastopajo izpremembe krvi, razna vnetja in se dogajajo vsakovrstne spremembe v telesu.

Na podlagi vsega tega moramo mrazu nedvomno pripisovati velik pomen, zlasti pri nastanku tiste skupine obolenj, ki jih v navadnem govoru imenujemo "prehlajenje".

Kar je najmanj, je pač to, da mraz zniža odpornost telesa proti nalezljivosti, torej infekciji. Pri posebnih dovzetnostih pa vodi tudi do znakov obolenj, vendar so spremembe, ki jih izživa obolenje tako številne in tako nedoločene, da iz njih ne moremo sklepati, vsaj z gotovostjo ne, na bit in nastanek prehlajenja.

Najbolj verjetno je, da zaradi ohlajenja nastane dovzetnost (dispozicija) za infekcijo.

Bogoja.

NE ČAKAJTE,

da prejmete drugi ali tretji opomin*o potečeni naročnini. Obnovite jo čim vam poteče. S tem prihranite upravi na času in stroških, ob enem pa izvršite svojo obveznost napram listu.

Kadar se spomnite svojcev v starem kraju, pošljite jim laniški in pa letošnji Ameriški družinski koledar! Stane letošnji \$1.05, laniški \$1.50. Pošljite nam naslov in vsoto, drugo izvršimo mi.

Dr. John J. Zavertnik
PHYSICIAN AND SURGEON
3724 WEST 30th STREET
Tel. Crawford 3312
OFFICE HOURS:
1:30 to 4 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
8:30 to 9:30 P. M.
(Except Wed., Sat. and Sun.)
Res. 2219 So. Ridgeway Ave.
Tel. Crawford 9999
If no answer — Call
Austlin 9746

BARETINCIC & SON
POGREBNI ZAVOD
Tel. 30-351
434 Broad Street
JOHNSTOWN, PA.

Dr. R. Hlavaty:

BITJE SRCA

Med ljudmi živi splošno prepričanje, da je srce glavni organ v našem telesu in da je srce prav za prav sinonim življenja. Srce istovetimo s človekom samim in mu tudi v pesniškem govorjenju pripisujemo različne lastnosti. Tako pravimo o srcu, da je dobro, blago, usmiljeno, pogumno, žalostno itd. Za ljudi, ki nimajo usmiljenja, pravimo celo, da so brez srca.

Srce je prava črpalka in s svojih stiskanjem in širjenjem poganja z ene strani kri v krvni obtok, z druge pa črpa kri iz telesa v svoje predvode. Stiskanje in širjenje srca čutimo kot bitje. Bitje srca pa je različno. Zdrav človek pri normalnem delu ne čuti bitja srca. Bitje srca, ki ga človek sam občuti, je nenormalen pojav in je vselej posledica in znamenje obolenja. Pri zdravem človeku utriplje srce v enakomernih presledkih, približno 75-krat v minuti. Pri bolnih z zvišano temperaturo in pri ljudeh, ki so na srcu bolni, je utrip hitrejši in močnejši.

Bitje srca, ki ga sami občutimo, je torej posledica večjega dražljaja srčnega živčnega sistema. Zdrav človek ne občuti bitja srca, ker je vaje navadne kontrakcije srčne miškulature. Bitje srca občutimo, ko postanejo kontrakcije srčnega mišičja močnejše in naglejše, tako pri fizičnem delu, teku, pri razburjenju itd. Pri tem obstajajo velike individualne razlike, ki zavisiijo od občutljivosti živčnega sistema. Vendar lahko rečemo, da so pri zdravem človeku potrebne močnejše spremembe v njegovem delu za to, da jih človek občuti, medtem ko so pri bolnem srcu zadostne malenkostne okvare, da povzročijo občutke srčnega bitja. Zlasti nagle spremembe srčnega delovanja občutimo subjektivno in znano je, da tudi zdravi ljudje občutijo bitje srca, če se nenadoma in naglo prebude.

Občutek srčnega bitja je navadno združen s hitrejšim utripanjem srca. Pri bolnih imamo ta pojav tudi pri normalnem utripanju, včasih celo ob počasnejšem srčnem utripanju kot je normalen. Ta pojav povzroča posebna vrsta živčnega obolenja, pri ljudeh, ki imajo pretirano občutljiv živčni sistem.

Nasprotno pa imajo na srcu bolni ljudje občutek srčnega zastaja. To so primeri, kjer srce za kratek čas zastane, zbere moči in udari nato bolj močno kot sicer. To so pojavi tako imenovani ekstrasistole.

Vzroki pospešenega srčnega bitja so zelo različni in navadno je težko ugotoviti povod tega precej razširjenega pojava. Ni

povsem jasno, ali zavisi od znižanega krvnega tlaka v krvnem obtoku ali ima svoj izvor v čisto živčnih motnjah. Glavne vzroke srčnega bitja je iskati v srčni nevrozi, pri raznih zastrupljenjih, v spremembah, ki nastopajo v srcu samem ali pa v spremembah, ki nastanejo v ožilju krvnega obtoka.

Eden najbolj pogostih vzrokov srčnega bitja, ki je vedno združeno s pospešenim utripanjem srca, je srčna nevroza. O srčni nevrozi govorijo danes ljudje, kadar si laično razlagajo vsemogoče srčne motnje, tud take, ki nimajo s srčno nevrozo ničesar skupnega. Nevroza srca je večinoma pri osebah, ki so tudi sicer živčno bolne. To so navadno egocentrični tipi, ki so sami sebi središče vsega dogajanja. Je pa srčna nevroza tudi lahko v zvezi s prebavnim sistemom pri ljudeh, ki trpijo na zaprtju in vetrovnosti.

Bitje srca zaradi zastrupitve opažamo pri prekomernem uživanju alkohola, kave ali čaja. Tudi notranje zastrupitve (to so take, ki izvirajo iz motenj delovanja notranjih žlez) spadajo v to vrsto. Tak primer imamo pri ženah v klimakteriju, ko nastopajo motnje v delovanju jajčnikov, pri Basedowii bolezni zaradi motenj v ščitni žlezi itd.

Najbolj resni pojavi srčnega bitja in pospešenega utripanja so tisti, ki jih povzročajo spremembe v srcu samem, torej v njegovem mišičevju ali ožilju. To so vnetja srčne notranje stene ali zaklopke (endokarditis), srčnega mišičevja (miokarditis) in degeneracije mišičevja. Pri akutnem sklepnem revmatizmu nastopa kaj rado kot komplikacija vnetje srčnega mišičevja s pospešenim srčnim utripanjem in tudi subjektivno občutnim bitjem.

Ce izvzamemo primere, ko je pospešeni srčni utrip in srčno bitje spremljevalni simptom ali znak kake težke bolezni, v prvi vrsti take, ki ima svoj sedež v srcu samem, potem lahko rečemo, da bitju srca ni pripisati pretirane važnosti. Ljudje, ki trpijo na srčnem bitju, se morajo seveda izogibati težjim fizičnim opravilom in v kolikor je pojav v zvezi z njih duševnim razpoloženjem, morajo iskati pomoči v pomirjevalnih sredstvih, v počitku in na splošno zdravem načinu življenja.

Cipkarstvo v Idriji, na Cerkljanskem in Tolminkem

Na Idrijskem, Cerkljanskem in delno na Tolminkem se žene in mladinke bavijo s čipkarstvom. Idrijske čipke uživajo velik sloves tudi na zunanjih trgih. Za časa italijanske vladavine na slovenski zemlji so razni mogotci v Rimu že razpravljali, da bi slavne idrijske čipke preimenovali v beneške (pizzi di Venezia), čemur so se Idrijčanki uprle in ohranile tradicionalne ime svoje domače obrti.

Cipkarstvo je zlasti sedaj v svobodi zadobilo velik razmah. Čipkarice so se združile v svojo zadrugo, ki šteje že okoli 1.200 članic iz same Idrije in podeželja, s Sentviške, Dol Otlice, Čopovana in Tolminkeskega. Število vseh čipkaric pa lahko štejemo okrog 3000, ker se v prostem času poleg članic bavijo s tem delom tudi ostale žene in dekleta v isti družini.

Na zunanjem trgu vse bolj narašča zanimanje za čipke. Tudi iz Italije prihajajo večja naročila, saj so poslali tudi 63 kg sukanca v predelavo. Lani so bile idrijske čipke razstavljene v Pragi in v Sloveniji. Letos bodo razstavljene v Parizu in Zagrebu.

Zadruga skrbi za trgovino doma in v inozemstvu ter za dobavo sukanca. Nudi vse pomoč članicam, jih seznanja z novimi vzorci, jim daje nasvete za kakovostno izboljšanje proizvodnje.

ZA LIONE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRNTE NA UNJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. MOHAWK 4707

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

PRISTOPAJTE K

SLOVENSKI NARODNI PODPORNI JEDNOTI

USTANAVLJAJTE NOVA DRUŠTVA. DESET
ČLANOV(IC) JE TREBA ZA NOVO DRUŠTVO

NAROČITE SI DNEVNIK

"PROSVETA"

Naročnina za Združene države (izvenšči Chicago) in Kanado
\$3.00 na leto; \$4.00 na pol leta; \$5.00 na štiri leta; za Chicago in
Cook Co., \$9.50 na leto; \$4.75 na pol leta; za inozemstvo \$11.

Naslov za list in tajništvo je:

2657 SOUTH LAWDALE AVENUE

CHICAGO 23, ILLINOIS

Ako verujete v poslanstvo, ga vrši "Proletarec", pomaga in obramba prienaka v mi

Iz SANSovega urada

3424 W. 26th St., Chicago 23, Ill.

SANSOV RAČUN ZA SEPTEMBER IN OKTOBER 1947

Bilanca dne 31. avgusta 1947.

\$2 555.97

DOHODKI za upravni sklad SANSa:

Podružnice številka	
1. Detroit, Michigan	9.00
2. Chicago, Illinois	5.00
8. West Newton, Penna.	14.80
10. Canton, Ohio	18.00
11. Ambridge, Penna.	26.00
24. Virden, Illinois	8.48
25. Chicago, Illinois	12.25
27. Arcadia, Kansas	3.80
45. Sheboygan, Wisconsin	4.50
51. Barberton, Ohio	18.00
54. South Chicago, Illinois	11.15
73. Herminie, Pennsylvania	10.50
104. North Braddock, Pennsylvania	100.00
111. Power Point, Ohio	10.00
Podružnice SANSa in društva, New York, N. Y.	130.00
Federacija društev SNPJ za Fayette in Green okraja, Penna.	304.21
Kanadska federacija SNPJ društev, Kansas	10.00
Skupna društva, Helper, Utah in okolica	98.15
Prispevki za ZOJSA, New York, N. Y.	218.90
Društvo št. 59, SNPJ, Depue, Illinois	6.00
Društvo št. 198, SNPJ, Willard, Wisconsin	20.80
Društvo št. 408, SNPJ, Kansas City, Kansas	105.00
Društvo št. 465, SNPJ, Gillespie, Illinois	14.00
Društvo št. 584, SNPJ, Milwaukee, Wisconsin	5.00
Jugoslovanski pomožni odbor-SS, Chicago, Illinois	71.87
Slovenka iz države Washington	20.00
Joseph Zavertnik, Englewood, N. J.	10.00
Manjši prispevki	5.00
Razno	5.00

\$ 1,270.69

\$ 3,826.66

IZDATKI:

Najemnina urada	\$ 150.00
Razsvetljava in čiščenje	6.70
Plača tajnika	91.77
Plača pomočnika	361.35
Poštovina	111.46
Ekspres	8.75
Telefon in telegrami	16.35
Uradne potrebščine in popravila	51.51
Izredna pomoč	5.00
Davek socialne zaščite	14.38
Davek od plač	48.20
Seja izvrševalnega odbora SANSa	268.80
Zapisnik	10.00
Seja Amer. slov. kongresa in prireditve v New Yorku	241.70
Subvencija Amer. slov. kongresa za zapadno Penno.	100.00
Stroški v zvezi z otroško bolnico v Sloveniji	126.20
T & T buletin	232.00
Zapisnik II. konvencije SANSa	50.00
Shodi	19.00
Knjige	23.40
Casniki	2.40
Prispevki nabrani v podporo ZOJSA, New York, N. Y.	218.90
Razno	15.80

Skupni izdatki iz upravnega sklada \$ 2,193.67

Bilanca dne 31. oktobra 1947: na banki \$1,634.29

Bilanca dne 31. oktobra 1947: ročna blagajna \$ 70 1,632.99

\$ 3,826.66

SKLAD OTROŠKE BOLNICE

Bilanca dne 31. avgusta 1947	\$128,602.15
Prispevki v septembru	118.15
Prispevki v oktobru	10.00

Skupaj	\$128,730.30
Obljubljena vsota (Pledges)	\$3,000.00
	\$161,730.30

SKLAD ZA SVOBODNI TISK

Bilanca dne 31. avgusta 1947	\$ 110.00
Frances in Joseph Omerza, Berwyn, Ill.	5.00
SNPJ federacija za Colorado in New Mexico	10.00
Podružnica št. 30 SANS, Sharon, Pa.	25.00
Podružnica št. 54 SANS, South Chicago, Ill.	50.75
Federacija SNPJ za vzhodni Ohio in Pa.	15.00

Skupaj	\$ 224.75
Izplačano odboru za svobodni tisk	\$ 125.00
	\$ 99.75

Bilanca v banki 31. oktobra 1947	\$ 224.75
----------------------------------	-----------

Mirko G. Kubel, gl. tajnik.

Vincent Calahar, blagajnik.

Problem Palestine za Z. N. ne bo še tako kmalu končan

(Nadaljevanje s 1. strani.)

loži svoj mandat za upravo te dežele, ki naj bi jo v prehodni dveh letih dobi vrnil poseben izvršni odbor.

Gre torej za kompromisno rešitev, s katero so židje zadovoljni, saj izpolnjuje njihov stari sen, da si ustanovijo po tolikih preganjanjih svojo državo, kjer naj bi našli zatočišče tudi ostali židovski begunci. Nasprotno pa, kot smo že poročali, odklanjajo arabski nacionalisti vsak kompromis, ker hočejo biti sami absolutni gospodarji vse Palestine kot njeni avtohtoni prebivalci. Grozijo z državljansko vojno. "Arabska liga" rekrutira vojsko in arabske države napovedujejo, da bodo z oboroženo silo vdreli v Palestino, da pomagajo svojim bratom.

Palestinski Arabci sami, čeprav so trikrat številnejši od Židov, ki štejejo 800,000 duš, ne bi mogli biti kos svojim nasprotnikom, kar imajo židje popolnoma jasne vojske in teroristične organizacije ("Irgun Zvai Leumi", "Haganah" in "Stern"). Po moč arabskih držav pa je problematična, ker so te države slabo oborožene in ni verjetno, da bi se upale z vojsko

proti SZ in ZDA, ki so že spoznale o delitvi Palestine.

Vendar je gotovo, da bomo še priča nemirom in trenju v Sveti deželi, zlasti pa po umiku britanskih čet v prehodni dveletni dobi. Zato so pa ZDA in SZ zahtevale, da bo morala v tem obdobju vzdrževati red v Palestini močna mednarodna policija, da prepreči državljansko vojno, ki je že nastala.

ZDA so precej oklevale, preden so se odločile za tako rešitev palestinskega vprašanja. Bile so se namreč zamerile se Arabcem zaradi svojih petrolejskih interesov v arabških državah (Irak, Iran), kjer imajo ameriške družbe petrolejske vire, ki se pretakajo po evropskih in palestinskih obalah, in Arabci bi se utegnili maščevati s sabotažami. Po drugi strani pa ZDA niso mogle zapustiti židovskih naseljeništev političnih razlogov, ker je v ZDA število židov zelo veliko in so na vplivnih položajih. Tako so se Američani odločili za kompromis.

Isto rešitev so narekovali SZ drugačni razlogi: SZ, ki je načelno za odpravo kolonialnega sistema mandatorijev in zagovarja načelo samoodločbe narodov, ne bi mogla pristati na podreitev 800,000 židov arabski večini, zlasti pa še zato ne, ker so židje kulturno mnogo bolj razviti kot arabski, kar bi jim dajalo

kaljeni od hudih fašističnih preganjanj v Evropi.

Federalistično ureditev Palestine so pa morali opustiti, ker so nasprotja med obema narodoma za sedaj še prevelika in bi bilo sožitje Arabcev in Židov v skupni državi nemogoče.

KOMENTARJI

(Konec s 1. strani.)

kajpada je dobro za Thomasa, za Ruetherja in za unijo — deloma. Kar pomeni, da bo ostalo vse po starem. Boj za večje plače in nato še večje podražitve.

V Grčiji imajo parlament, izvoljen pod ameriškim nadzorom, ki je dne 6. dec. prepovedal vse stavke. To je za Grčijo demokracija, kajti mi zahtevamo v nji mir in red. Ker se William Green in pa Philip Murray brigata za demokracijo, čemu izravnemu tajniku Marshallu ne povesta, da take politike niti v Grčiji ne bosta trpela?

Na Kitajskem smo v stiski in senator George A. Wilson zahteva, da se to pove. Pa se je tajna poročila o naših neuspehih tam zadržila in Čiang Kaišek svoje bitke še vedno izgublja v zvezi z vlado, ki mu jo daje ameriška vlada.

Srbi v Nemčiji se baje ne pošujajo dobro v zvezi anglo-ameriški pomoči. To so večinoma vojni ujetniki, ki bi lahko šli nazaj, pa nečejo. Vzrok je, da jih hujakajo v to Petrovi oficirji in pa, da se vsi nadejajo ameriške invazije, ameriške zmage in povrnitev Jugoslavije v stare razmere, ki so bili navajeni. To je slabo za razsejence, za Petra ne, ker njemu ni sila. Ako bi bili ti "razsejenci" pametni, bi se vrnili, si obnovili domačije in bilo jim bi veliko boljše kot pa gledati v obličja zavrženih Karadžoržev.

Barbič

Cleveland, O.—Naš metropolitanski list Enakopravnost se bori za svobodno tiska dočim meni ne prizna svobode, da bi se tiskal nji poslani dopis, niti Tonetu Sabcu, ki je bil urednik Enakopravnosti. Sedanjí urednik Ivan Bostjančič ni dovolil svobode tiska dopisu, ki ga je tja poslal Sabec, a je z velikimi črkami na prvi strani označil danes, v sredo 3. decembra, da gospod "Fronc" Gabrovšek, kaplan cerkve svetega Vida toži Proletarca kar za pol milijona dolarjev! In menda jim pri "E" ni prav, ker njih pa samo za dvesto tisoč dolarjev, dasi je Enakopravnost prvi slovenski dnevnik v državi Ohio. Meni se pa zdi še premalo. Če se reverendu ljubi tožariti, zakaj vruga ni vložil tožbe za cel milijon?, ker dobil bo sedem "nul"!

Tukaj bodo sedaj poteškoče za Joško Ovna priporočilo, kako nabrati pol milijona copakov? Well Joško, imam tolažbo zate. Napovedati bankrota ne bo treba!

Darwin je pravilno analiziral človeke, ki jih je označil, da so potomci "afn" iz džungla!

Frank Barbič.

Vračajo se v svojo domovino

Po dolgoletnem gnanju v tujini so se slovenski izseljenci vrnili iz Belgije v svojo domovino, ki jih je sprejela z odprtimi rokami. Dne 29. oktobra je prislo na zbirno bazo v Kamnik 310 izseljencev iz belgijske rudarske pokrajine Charleroi. Ljudstvo jim je predloilo pripravljen sprejem, nakar so povratnike s kamioni prepeljali v prostore bivšega nunskega samostana v Mekinje pri Kamniku, kjer so dobili začasna bivališča. Odtod bodo odšli na delovna mesta po vsej Jugoslaviji in se vključili v proizvodni plan.

Kolera v Egiptu pojenjala

O koleri, ki je divjala v Egiptu, je bilo v časopisu precej kratkih notic, toda vse skupaj ne toliko kolikor je bilo pisanja o poreki angleške prestolonaslednice v povprečnem ameriškem (angleškem) dnevniku v eni sami številki. Vsega skupaj je kolera pobrala v niki dolini v Egiptu okrog devet tisoč ljudi.

Ako vam je naročena poteka, prosimo, obnovite jo čimprej.

Ako je številka v oklepaju na vašem naslovu niti za kolikor je številka Proletarca (vidite jo na prvi strani), pomeni to, da vam je naročena poteka. Prosimo, da jo obnovite.

Dovtipi in satire iz Ljudskega tednika, ki izhaja v Trstu

Ali vam je znano

da se Zed. države ponudile Danški eno milijardo dolarjev za nakup otoka Groenlandije, da so pa Danci ponudbo odklonili, ker skriva ta otok dragocena ležišča urana?

da se je ameriški profesor filologije na kolumbijski univerzi (v New Yorku) dr. MacIntosh muči, kako bi dokazal, da je ime Truman sestavljenka iz besed "truth" (resnica) in "man" (človek), kar naj bi pomenilo, da je predsednik Zed. držav "človek-resnica."

da namerava OZN (Organizacija Združenih Narodov) razširiti svoje "svobodno ozemlje", kar bi po najnovejšem načrtu imel Jeruzalem, kot stična točka med bodočo arabsko in židovsko državo, podoban statut kot Svobodno tržaško ozemlje.

da so pa nekateri vestni povzročili kolero v Egiptu "neznači tatovi", ki so ukradli bacile v kairskem laboratoriju in jih raznesli po deželi zaradi česa nekatere domnevajo, da ima epidemija politično ozadje in pomeni bakteriološko vojno proti Arabcem?

Dvojna mera

Ko je prišel v Trst Slovan in ponujal je jestvine, je dobil takoj namig, da domov naj spet izgine.

Sem prišel je Italijan, da bi delal atentate. Tega ne puste več stran. "Tu ostani, dragi brate!"

Tehten razlog

Ko je organizacija SIAU zaprosila, da bi ji za priložnost kongresa merodajna oblast v Trstu dala na razpolago dvorano, so gospodje prošnjo odklonili, češ, da imajo premalo varnostne sile na razpolago za primer kakih neredov. Prav tistega dne pa so usposobili 400 novih policajev, tako da jih je danes že okoli 11.000 v Trstu. To bi po vsej priliki preprostem človeku ne moglo iti v glavo, kajne? Pa mu gre! In bas preprostem človeku! Kajti naš preprost človek ve, da je nekoč na nekem vogalu v tem mestu stala oborožena četa tridesetih policajev. Mimo njih so prišli štirje mladi antisfaisti. Pa se je našel nek Acquedotar, ki je pristopil k policajem in dejal: "Udarite po njih! Napadite jih! Vsi štirje so antisfaisti!" Pa so se policaji spogledali, nekaj časa premišljali in končno sklenili: "Kako naj jih napademo? V premoči so! Oni so kar štirje skupaj, mi smo pa sami."

Blagostanje v Trstu

V Trstu se je kar na lepem obrnilo na bolje. Na osebo je prišlo 100 kg ameriškega premoga. Od samega veselja je ljudstvo izgubilo glave. Kriza je rešena. Premoga bo dobil vsako toliko, da v pravem pomenu ne bo vedel z njim kaj početi. Za kurjavo ga bo premalo, tako lep tudi ni, da bi se ga izplačalo samo za okras držati doma. No, pa so praktični Tržani že ugnili, kaj bodo naredili z njim pozimi. Nabasali si ga bodo v žepu, kadar bo burja. Tako jim bo ameriški premog v neko korist, četili jih bo, da jih burja ne bo odnesla.

Sanje

A: Pomislite, nocoj se mi je sanjalo, kako da me je vso zimo strašno zeblo. No in jutraj, ko sem se prebudil, sem pa v časopisih bral, da dobimo 100 kg premoga na osebo.

B: Vidite, to je jasek dokaz, da so sanje večkrat zelo pomembne in da govore resnico.

Počasi navzgor

A: Kdaj neki nam pošljejo guvernerja?

B: Počasi, prijatelj! Le lepo po vrsti! Najprej smo imeli polkovnika, za njim je sedaj prišel general. Temu mora slediti maršal, nakar šele pride eventualno guverner.

Jajce več kot kura vo

Oče: No, Jožek, ali veš, kje so ubili Mussolinija?

Jožek: Vem. V Milanu.

Oče: Ali pa veš, kje je pokopan?

Jožek: Vem. V Ameriki.

Oče: In ali veš kje je sedaj njegov duh?

Jožek: No, kje?

Oče: V peklu!

Jožek: He, he, očka, se motiš. Njegov duh je pa še vedno v Italiji.

Zamera

Sinko: Kaj ne, mamica, da sta si človek in opica zelo podobna. Mama: Že, že. A tega mi nikar ne govori. To ti lahko zamerijo.

Sinko: Nič se ne boj, opicam tega ne povem. Te bi mi za to že oči izpraskale.

V kavarni

V kavarni sta sedela dva znanca, gospod Justo in gospod Modest. Justo je nepremično zrl tja v steno. Pa ga vpraša Modest: "Kaj le vedno stiši tja v steno? Ali se ti je zmešalo?" In Justo mu smehljaje odvrne: "Ne, ne, le na obejalnik gledam; tam sta viseli najini suknji in pazim, da mi je kdo ne odnese. Tvoje namreč že ni več tam."

Opatka

Palec: "Pijmo!"

Kazalec: "Jejmo!"

Sredinec: "Kje bomo pa vzeli?"

Prstane: "Amerikanci nam bodo pripeljali."

Mezinec: "Ljubčki, še bomo lačni!"

Sv. Peter in gosilki kapucin

Umrli je gosilski kapucin in stopil na prag nebeških vrat. Pozvonil je, odprla se je lina in sveti Peter je pokazal svoj dobrodušni obraz. Ljubezno je vprašal kapucina v nebeškem jeziku: "Kaj bi radi?" "Non capisco, parlo solo la lingua italiana," je odzval zvinil gosilski kapucin. "O, mene pa ne boš," si je mislil sveti Peter, jaz vem, da kdor zapusti dolino solz in pride sem gor, takoj dobi naš jezik v glavo in ga zna. To je že od vekov tako. Ti pa si sovinit, znaš naš jezik, le nočeš ga uporabljati. In spet ga je vprašal: "Kaj bi pa radi?" Kapucin pa zopet: "Non capisco, parlo solo la lingua italiana." Tedaj pa je sveti Peter stopil k omari in vzel eno izmed mnogih knjig: bil je italijansko-nebeški slovar. Brskal je po knjigi in se ustavil na strani s črko V. Šel je s pristom od besede do besede, se končno zadovoljivo nasmešnil, slovar zaprl, iztegnil kazalec desne roke skozi lino proti peklju in zakričal na gosilski kapucin: "Vidite, to je italijanski slovar. In zapri je lino kapucinu pred nosom."

Marko je videl

Vrnil se je domov iz Grčije ameriški vojak, pa so ga izpraševali, kakšna je ta dežela. In jim je dejal: "Mesta imajo tam zelo lepa in starinska, hribovja pa sem si le bežno in od daleč utegnil ogledati."

Padci v Italiji

V Italiji je opaziti vsestranske padce. Cene živil so padle za 10 odstotkov, cene živine za 30%, a najhujši padec je doživela vlada: simpatije do nje so padle že kar za 99 odstotkov!

Na Trst se je spomnil

V Ameriki so nekake zločince obsodili na usmrtnico na električnem stolu. Tik pred izvršitvijo kazni je zločinec globoko zavzdihnil: "Ah, škoda, da nisem v Trstu! Tam bi me sprlo pomanjkanje električnega toka taka kazen gotovo ne zadela."

O "grikem ognju"

Zaradi splošne gospodarske krize je angleška vlada znižala po vojni svojo vojno mornarico za 75%. Anglija je med drugim 500 vojnih ladij postavila v rezervo, 450 pa jih je prodala dominionom in drugim državam.

Največjo senzacijo pa je povzročil sklep, da bodo znižali "Home Fleet", t. j. vojno mornarico v angleških matičnih vodah, na 1 križarko in 4 rušilce. Pred vojno je ta mornarica štela 7 ladij za borbo, 6 križark, 3 letalonosilke in 28 rušilcev. V zbornici so se oglasili ostri kritiki in opozorili na staro angleško pesem: "Vladaj Britanija valovom!"

K temu moramo pristaviti, da ima Velika Britanija še dve vojni mornarici: vzhodnozajsko in sredozemsko. Sredozemska mornarica je v glavnem zadela svojo številčno in borbeno moč. Verjetno zaradi reko iz starega veka, ko so govorili, da la-

sko vodo vžeš s takzvanim "gričkim ognjem".

Francova "plava kri"

Franco je zadnji satelit Nemčije, ki se z veliko težavo toda krčevito še drži na oblasti. Opirjel se je še zadnje "rešilne" bilke—španskega prestola ter proglasil Španijo za kraljevino—brez kralja seveda.

Da prežene svojo slabokrvnost, si je dal napraviti transfuzijo s "plavo", plemenito krvjo. Vzpostavil je namreč 2.304 plemiške naslove (grofov, baronov, markizov itd., ki jih je svojčas španska republika odpravila. In te naslove širokogrudno deli predvsem Američanom, severnim in južnim, ki plačujejo to "plemenitenje"—z "dolarji!"

Mi vstajamo...

"Volksbote", glasilo južnotralskih Nemcev daje pregled o gibanju prebivalstva v evropskih državah v preteklosti in skuša izračunati, kakšna bo bodoča demografska slika Evrope. Ugotavlja nenehen padec rojstev v zapadnoevropskih državah in porast prebivalstva v vzhodni Evropi, zlasti pa v slovenskih državah s Sovjetsko zvezo

na čelu, kar povzroča listu velike skrbi.

Najbolj nazaduje število prebivalstva v Franciji. In če se bo ta padec nadaljeval, bo štela Francija l. 1985. samo 29 milijonov prebivalcev, medtem ko jih je štela l. 1940. 41 milijonov. V Nemčiji je število moških v starosti do 50 let padlo po vojni na 10 milijonov od predvojnih 22 milijonov.

Nasprotno pa je prebivalstvo SZ kljub vojnemu naraslo od leta 1900 za 55%. Če se bodo Rusi množili v takem tempu jih bo l. 1970. 250 milijonov. Medtem ko je prebivalstvo evropskega dela SZ sedaj za 40 milijonov nižje od skupnega prebivalstva zapadne in srednje Evrope, bo l. 1970 za 25 milijonov višje.

L. 1970. bo mladih Rusov in Rusinj v starosti od 15 do 34 let 43 in pol milijona. Francija in Anglija pa bosta imeli tedaj mladine iste starosti vsaka po 5 milijonov.

In "Volksbote" se na koncu zaskrbljeno vprašuje: "Kaj bo z Evropo?"

Največjo garažo za kamione (truke) v Jugoslaviji gradijo v Beogradu. V nji bo prostora za 120 vozil. Ob garaži bodo uredili tudi velike delavnice za popravilo kamionov.

Dobro je, da ni nihče brez papka, kajti če bi kdo bil, ne bi imel nobenega prijatelja. — Hazlet.

Imenik zastopnikov Proletarca

Kdor želi prevzeti zastopstvo za nabiranje naročnikov Proletarca, prodajati Am. družinski koledar brošure in knjige, naj piše upravištvu, ki bo poslalo potrebne listine in informacije.

CALIFORNIA.	OHIO.
Fontana: John Petnik.	Akron-Barberton: Mike Kopach in Alois Ocepak.
Oakland: Anton Tomšič.	Bridgeport in okolice: John Vitez.
Los Angeles: Frank Novak.	Cleveland: John Krebel, Anton Jankovih in Frank Hribar.
San Francisco: A. Leksan.	Fairport Harbor: Lovrenc Bajc.
COLORADO.	Gard: John Kosin in Andrew Krvin.
Created Butte: Anton Slobodnik.	Liabon-Power Point: Jacob Bergant.
Leadville: Louis Malenček.	Maple Heights: Frank Volkar.
Walsenburg in okolice: Edward Tomšič.	Powhatan Point, O.: John Gusel.
ILLINOIS.	Warren: Joseph Jel.
Chicago in okolice: Frank Bizjak.	PENNSYLVANIA.
Joseph Oblak, Peter Verhovnik in Frank Zaitz.	Alliquipp: Geo. Smrekar.
La Salle in okolice: Anton Udovc in Leo Zevnik.	Aleika: Frank Bregar.
Springfield: Joseph Orca in John Gorlek.	Carmichael: Anton Zupančič.
Virden: Fr. Ilarsich.	Crafton-Moon Brg: Jennie Jerala.
Waukegan-No. Chicago: Martin Judnich.	Cannsburg-Strabane: John Terčelj, Vinko Petercel in Marko Tekavec.
INDIANA.	Export: Jos. Britz.</

Peacetime Conscription Did Not Save Switzerland, and Won't Protect Us

Sorry, Mr. Hearst, But Your Arguments Are as "Full of Holes as a Swiss Cheese"—Some Pertinent Facts

The army "Brass Hats," willing to make almost any concession to get peacetime conscription, are welcoming a new "universal military training" plan proposed by William Randolph Hearst, and now being boosted in his newspapers.

Mr. Hearst would have Uncle Sam conscript all American boys and men under what he calls the "Swiss military system." We hope he will not mind our saying that his arguments for the scheme are as full of holes as a Swiss cheese.

In the first place, the whole argument rests on a false foundation—the notion that peacetime conscription has protected the Swiss. Many people believe that, but it simply is not true.

Why did Hitler attack Switzerland in the Second World War?

You do not have to be a military expert to see that the powerful Nazi air force could have blasted little Switzerland practically out of existence, any time it was ordered to do so.

The conscript Swiss foot soldiers would not have had a chance to fire a shot. Switzerland's only choice would have been immediate surrender or complete destruction.

In any future war—of faster, higher flying planes, atom bombs and long-range rockets—the Swiss "ground troops" would be even more helpless against any big nation. And no small country nowadays would dare to start a war.

The real reasons why Switzerland was not attacked in the Second World War are obvious when they are called to your attention.

The only rail connections between Germany and Italy were through long Swiss mountain tunnels, and were vitally important for transporting supplies between the two "Axis" Allies, particularly coal from Germany to Italy.

If attacked, the Swiss could have blown up those tunnels and blocked the rail lines for many months. That would have been a deadly blow to Germany and Italian industrial and military power.

Moreover, Swiss banks—both before and during the war—were "fences" for the hidden loot of German industrialists and "big shot" Nazis, including gold teeth from their slaughtered victims.

Any attack on Switzerland would have jeopardized that loot, some of which is still in Swiss banks waiting for its German "owners."

It was not compulsory military training which protected Switzerland, and it would be a still more false reliance for us.

We have the world's strongest navy, air force, the atomic bomb and other new weapons. We should develop these, instead of half-training millions of boys as foot soldiers.

What about the Hearst argument that the Swiss system would be "democratic" for us?

It would have us start compulsory military training in the schools, at the age of 14. That is exactly what the Japs and Germans did. We condemned it in them as "militarism," and are doing our best to uproot that system in both Germany and Japan.

Would it make us more "democratic," or would it produce militarism here as it has elsewhere?

The Hearst editorials say the cost would be "trifling." Just let our generals get any kind of peacetime conscription, and we will see how "trifling" its cost will be in the long run. The "Brass Hats" would not be for it if it did not mean bigger appropriations and more jobs and rank for officers.

Why not try world disarmament, instead of conscription and an armament race? Generals and "statesmen" say disarmament is "impossible." How do they know? They have never tried it.—Labor, Washington, D. C.

"Free Enterprise" in Canada Also Frees Owners to Plunder

Free enterprise has no national peculiarity when "free" means that private business has the unrestricted right to charge all—and more—that the market will bear.

A few weeks ago the Canadian government ordered a sweeping decontrol order affecting the prices of commodities. Immediately the cost of living was boosted.

Newspapers report that the price of rye flour has quintupled, from \$4.40 to \$23.50 per barrel. Wheat flour has doubled in price. Lumber also jumped and a drop in the building of badly-needed homes is seen as the result.

Canadians may yet beat their neighbors in the States to a realization that the general welfare can be served only by replacing the anti-social capitalist system with a Socialist cooperative commonwealth.

Buying on Credit is Begging for Trouble

Head of Finance Company
Declares "Easy" Terms are
Not Always Easy

Two big finance companies—General Motors Acceptance Corporation and Commercial Credit Corporation—announce they will not relax installment terms with the abandonment of Federal credit controls.

John J. Schumann, Jr., head of the General Motors concern, made a statement that might well be taken to heart by prospective installment buyers.

"Easy" credit terms are not easy," he said. "They are expensive. A person who buys more on credit than he needs is simply throwing money away. A person who contracts to pay beyond his means is begging for trouble and will probably get it."

Farm Co-op Sales Over \$6 Billion

Farmer cooperatives did a total business of more than \$6 billion last year, the largest amount in history, and increased their membership by half a million, according to a U. S. Dept. of Labor report issued by the Farm Credit Administration.

Marketing and purchasing cooperatives together now have a membership in excess of five million, the report stated.

SPEAKING OF WOMEN

By ARTHUR WALLACE PEACH
"Speaking of women," said Old Man Grew,

"I'll tell you, son, a thing or two."

He closed the door with gentle touch

Lest Mrs. Grew should hear too much.

He smoked his pipe in quiet thought

Until he found the words he sought.

"No man has figured woman out—He's only guessed what she's about."

"She has learned to speak just so, But what she thinks, no man can know."

"So he must guess by what they do, And find in that his only clue."

"So when you pick a gal to wed, Don't let your heart befooled your head."

"And here's a clue I recommend—I've seen it work times without end:

"Just pick a gal who makes good pies, And you will find you have a prize."

"A girl will have both love and trust

Who puts true feeling in a crust—

"And making pies is more than art, It rightly mixes head and heart!"

"Think it over, son; it's true! Yes sir-ree," said Old Man Grew.

THE MARCH OF LABOR

For All

A Federal Program—similar to the educational provisions of the "G. I. Bill of Rights"—under which every American boy and girl could obtain free "education to the limit of their abilities and capacity," is proposed by Dr. Harry Woodburn Chase, chancellor of New York University.

Such a scheme is necessary, he declares, to give children of low-income families an opportunity to develop their talents.

No Idle Thought

According to U. S. News: "Employment totaled 59,204,000 in October, up 332,000 from September. A decline is normal at this time of the year. The labor shortage is seen in unemployment totals which dropped to 1,687,000 in October from 2,006,000 in August. Unemployment is at its lowest mark since the war."

Rich Richer

High taxes on large incomes are "taxing capital out of existence," Earl Bunting, president of the National Association of Manufacturers, told a group of industrialists recently.

The same claim—that big incomes are being "confiscated" by taxes—has been made for many years. Yet it would be hard to find a man who was rich before the war who is not still richer now.

Confident

Unusual significance was attached to a disclosure that the armed services had withdrawn from the War Assets Administration more than five billion dollars' worth of war materials that had previously been declared surplus.

In revealing this action, Robert M. Littlejohn, WAA administrator, said the withdrawn goods included material "ear-marked for universal military training."

Evidently the "Brass Hats" are pretty confident that Congress will "okay" their draft program.

To Them That Have

U. S. Corporations received \$10 billion in wartime tax rebates.

It has been estimated that about 3300 research workers are employed for each 10,000 persons on the chemical industry's payroll.

The foolish man seeks happiness in the distance; the wise grows it under his feet.—Oppenheim.

YOUNG WORKERS CARELESS

WASHINGTON, D. C.—Figures gathered by the U. S. Department of Labor show that factory workers in their early 'teens are twice as careless as older workers. Workers under 18 years of age get one and a half times as many disabling injuries as those 18 years and over. Permanent injury rates for the younger group are fully twice as great.

"Boss Giveth and Boss Taketh Away"

Workers should not overlook the action just taken by General Electric, one of America's largest corporations. Years ago, General Electric set up a "profit-sharing" plan. The main object was to keep unions out of its plants. Of course, G. E. didn't reveal that secret. Instead it said it wanted its workers to feel they were "partners" in the big concern.

Now, G. E. announces that profit-sharing has been wiped out. It didn't stop to consult its workers; just said "forget it."

That's what always happens when workers depend on some welfare scheme. "The boss giveth and the boss taketh away." Curiously enough, the officials of G. E. continue to share the profits.

To satisfy the criticism which followed its first announcement, G. E. says it is now going to give its employees pensions. Before G. E. workers become enthusiastic over that suggestion, they should look under the chip. Our guess is they will discover that the bosses can jerk the rug from under their feet whenever they see fit.—Labor.

Suppress These "Super-Patriots"

"Men wearing Legion caps" are breaking up meetings from Washington to Los Angeles. Their excuse is that the participants are "Reds" or "fellow-travelers."

That's the way Mussolini started in Italy and Hitler in Germany. This is America. Even Communists have a constitutional right to peacefully assemble and any attempt to interfere with that right is likely to excite sympathy for the victims.

The leaders of the American Legion should crack down on these un-American demonstrations. "Super-patriots" are pests Americans will not tolerate.

"In Hock"

Buying on "credit" has increased 80 per cent in Washington since last year, John K. Althaus, manager of the Washington Credit Bureau, said this week.

He explained that people do not find money "readily available" now as it was during the war, so they are going "in hock" to buy what they need and want.

Put another way, it means prices are outrunning wages, so workers have to borrow in order to keep up.

RAIL PROFITS!

Profits of the railroads in the first nine months of this year increased more than 50 per cent over the same period of 1946. The total was \$557,744,000.

The September profit of \$47,979,000 was about 23 per cent below the same month last year, according to the A.A.R.

The Last Word

By DUFFY

One of these days I'm going to go through Who's Who and count the number of prominent men and women in that famous work whose parents came from across the ocean.

Walter Winchell wrote an interesting column on natives and their ancestry some time ago, and I'm going to dip into his column or some of the highlights.

I like especially the one about J. Mitchell Paige who won the Medal of Honor after killing 110 Japs on Guadalcanal. His right name: Miha Pejich, and he's a Serbian.

Jefferson once admitted that many of his ideas about liberty were those of his good Italian-born friend Philip Mazzel, who was the first to write that "all men are created free and equal."

Robert Morris, who was the financier of the Revolutionary War, was lost more than once without the services of the Polish-born Jewish helper Haym Salomon, who peddled most of the worthless paper called money then being issued by our Congress.

Seven presidents of our United States traced their ancestry to a foreign-born—Dutchman Klaes Martensen Van Roosevelt; Madison, Van Buren, Zachary Taylor, Grant, Taft, Theodore Roosevelt and Franklin Roosevelt.

Incidentally, did you know that one-third of the entire population of the United States comprises 13 million foreign-born and their sons and daughters?

Native-born Americans outnumber foreign-born in criminal tendencies 2 to 1, and considerable persecution of Roman Catholics once caused riots and other activities against those of that religion.

American Jews, most of whom are first born or at most second generations in America, comprise a total of only 3.27 per cent of our total population, but they comprised 5.74 per cent of our total enrollment in the armed forces.

A lot of so-called natives rave and rant because foreign-born change their names to more easily spoken and written English forms. So what? General John J. Pershing's family name was Pfoerschin, and George Washington's family name was DeWessyngien.

Did you realize that not a single solitary man in the revolutionary period was an American? All were British subjects, and Tom Paine, a starved pleader for liberty who was in disgrace in England, came here to these shores to name the new country "The United States of America."

It's odd, too, to recall that the first Catholic priest ordained in the United States was born in Russia.

And let's remember this: Knute Rockne, one of the greatest, football coaches in the nation was born in Norway.

And the founders of the Protestant church in America were NOT American, they were a couple of Swiss natives—Michael Schlatter and John Zublin.

Robert Ingersoll once truthfully said "I am the inferior of any man whose rights I trample under foot."

Back some 2200 years ago, Demosthenes wrote: "To remind a man of the good turns you have done him is very much like a reproach."

Wonder if it occurred to some of our legislators that if they plant thorns, they can't ever gather roses.

Rulers of Today

"The aristocracy which wields this autocratic power is beyond attack, for it is defended by a wage-earning police, by the side of which the legions were a toy—a police so formidable that, for the first time in history, revolt is hopeless and is not attempted. The only question which preoccupies the ruling class is whether it is cheaper to coerce or bribe." —Brooks Adams, The Law of Civilization and Decay.

BUST THE "FUNERAL TRUST"

Here's a chance for consumers' cooperatives. Why not go into the undertaking business?

According to the United Mine Workers' "Journal," local undertakers mercilessly robbed the grief-stricken families of the 111 men killed in the recent Centralia, Illinois, coal mine disaster.

The average charge for burying each of the victims was \$732.28, which is enough to wreck a miner's family, even if its breadwinner were still alive.

This recalls a public statement made by W. W. Chambers, the biggest undertaker in Washington, D. C. With remarkable frankness, Chambers called the "funeral business" a "racket."

Its "guiding rule," he said, is to charge "whatever can be charged and gotten away with. Why, some of these bums charge a family \$90 to bury a poor little baby in a casket that only costs \$4.50."

Chambers ridiculed undertakers' claims that they are a "skilled profession." He said it is no more so than his previous business, "running a livery stable." He said he left the livery stable, and "with an eighth-grade education," made a fortune as a "mortician."

All over this country, workers are being "soaked" by the "funeral sharks," as those poor families in Centralia were. A remedy is long overdue. Will it be found in cooperative burial societies?—Labor.

PRINTERS AND MINERS

The worker is worthy of his hire.

That's a long established principle and one we uphold.

Printers in Chicago are demanding about \$105 a week, in some cases a thirty-hour week, and many workers in all fields are wondering at the righteousness of that demand.

Coal miners, working in hellholes in many instances, earn about \$1.75 an hour. Chicago printers, working under nearly ideal conditions, want approximately \$3 an hour.

In Boston, printers get \$94.87 a week for 37 hours.

In Kansas City, printers get \$85 for a 36-hour week.

The printers scale is \$90 weekly in Cleveland, \$85 in Grand Rapids, \$83 in Pontiac, Michigan.

These are high wages—and good wages.

Why shouldn't the coal miner get as much as the printer?—The Progressive Miner.

A laborer making \$1.25 a day in 1830 was doing as well from the family budget standpoint as a \$100-a-week man today, a report uncovered by the New Jersey Agriculture Department showed.

Quest For Leisure

A farm worker visited an insane asylum. While walking about the grounds, he came upon one of the inmates sprawled under a tree resting. After a word of greeting the man sat up and eyed his visitor.

"What do you do for a living?" he asked.

"I work on a farm."

"Work on a farm, huh? I used to work on one too. Durned hard work."

"Shore is," said the visitor.

"Ever try being crazy?"

"Why no I haven't," replied the farm worker.

"You ought to try it some time," said the insane man as he sat down on the cool grass. "Beats farmin'."

Crime is booming!

Crime as well as everything else is booming in Chicago. The County Jail has 1,058 prisoners, largest population in 10 years. There's 600 cases on the Criminal Court docket awaiting to be tried. This last month there were 414 true bills returned by the grand jury, the highest since 1934, and about double the average. Of course 83 were for sex offenses on which the papers are going to town—even though the newspapers know that the more space the papers devote to such offenses, the more of them are committed.

Ain't capitalism wonderful?

Eggs!

There are many anomalies in this food situation. For example, dealers blame the present high prices of eggs on hens who are laying down on their job. At the same time, Uncle Sam announces that he has 60 million pounds of frozen eggs in storage which cannot be sold because they might break the price and poultrymen would squawk.

The government bought the eggs earlier in the year to keep prices up.

Inflation

Inflation worries hung heavily over a conference of the National Association of Supervisors of State Banks, in Washington. That was just about all the delegates talked about.

Preston Delano, controller of the currency, said the nation is in "the full swing of a post-war inflation which is severe and dangerous." He called on the nation's bankers to put on the brakes by abandoning "dangerous credit practices."

STUMPS "AP"

Even the "Associated Press," which prides itself on being the world's largest news-gathering agency, finds itself stumped by the Taft-Hartley Act.

"In all its history, Congress has never passed a bill which affects labor and management in so many ways," said the agency. "It's so big, so complicated and does so many things that the wisest lawyer right now can't tell you all it means and what it will do."

Live 100 Years

The "allotted span of life" is "three score and 10" years, the Bible says. Dr. Edward L. Bortz, president of the American Medical Association, disagrees.

A child born nowadays can expect to live 100 years, he says, but adds this qualification:

The child must have good care while young and the benefits of modern medical service throughout life.

Most people cannot afford such service, and Dr. Bortz' organization, the A.M.A., is against any kind of "socialized medicine."

Kangaroo Court

The Kangaroo Court is now in session. With J. Parnell Thomas, the Wall Street insurance broker, presiding, the House Un-American Activities committee is looking for reds under the beds of Hollywood movie stars.

As the press blows up the star chamber witch hunt to hysteria proportions, it is timely to recall the history of the committee.

"Since its creation in 1938 the House Un-American Committee has served as the spearhead in the reactionary drive against the rights of workers, against the civil rights of all our people. No slander has been too gross, no lie too great, to be rejected by this evil tribunal when it could serve its infamous purpose of tearing down our democratic bulwark."

"Its contempt for democratic processes is matched only by its strange tolerance of such organizations as the Ku Klux Klan and by its persistence in autocratic procedures."

"The DFL affirms its pledge to work unceasingly for its abolition." —The Minnesota Leader.

GERMAN NYLON PATENTS MADE FREE TO BUSINESS

Forty-six patents, representing the "know-how" of I. G. Farben, German dye trust, in the production of nylon, have been released by the Department of Justice for free use of American business.

Before their seizure by the government during the war, the patents were controlled exclusively by the Du Ponts under their cartel arrangement with Farben.

Znanost je po, na kateri istemo relativno resnico s pomočjo neovirane miselnosti.